
YLEISEN UIMARANNAN VALVONNAN KÄYTÄNNÖT JA HAASTEET

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Teknologiaosaamisen johtamisen koulutusohjelma

Visamäki 20.01.2012

Tarja Andersson

VISAMÄKI

Teknologiaosaamisen johtamisen koulutusohjelma

Tekijä	Tarja Andersson	Vuosi 2012
Työn nimi	Yleisen uimarannan valvonnan käytännöt ja haasteet	

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on Etelä-Suomen aluehallintoviraston Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue, jonka tehtäviin kuuluu mm. ympäristöterveydenhuolto ja terveydensuojelu. Uimarantojen valvontaa koskeva lainsäädäntö on muuttunut, jonka vuoksi paikalliset terveydensuojeluviranomaiset ovat pyytäneet aluehallintoviranomaisilta ja Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksesta (Valvira) neuvoja valvonnan toteuttamisessa. Työn teoriaosuudessa käsitellään yleisiä uimarantoja ja pieniä yleisiä uimarantoja koskevaa lainsäädäntöä, ohjeita ja oppaita. Lisäksi esitellään aikaisempia uimarantojen valvontaa koskevia selvityksiä.

Opinnäytetyössä selvitettiin kyselyn avulla, miten yleisiä uimarantoja valvotaan kunnissa ja millaisia haasteita valvonnassa on ollut. Kysely lähetettiin kaikille ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköille. Vastausmateriaalista tehdyn analyysin ja yhteenvedon perusteella esitetään ajatuksia ja ehdotuksia, joita ohjaava viranomainen Valvira voi käyttää apuna mahdollista uimarantojen koskevaa valvontaohjetta tehdessään.

Tehdyn tutkimuksen perusteella terveydensuojelulain mukaisten yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen määrä on vähentynyt Suomessa. Uimarantojen valvonta on melko samanlaista eri puolilla Suomea samoin ongelmat. Kyselyn vastausten perusteella voi päätellä, että uimarantojen, varsinkin pienten yleisten uimarantojen, valvontaan kaivataan ohjeita ja tulkintoja.

Avainsanat yleinen uimaranta, pieni yleinen uimaranta, terveydensuojelulaki

Sivut 52 s. + liitteet 6 s.

VISAMÄKI

Strategic leadership on technology based business

Author

Tarja Andersson

Year 2012

Subject of Master's thesis

The practices and challenges of supervising public bathing water

ABSTRACT

The principal of this thesis is Regional State Administrative Agencies of Southern Finland, Basic services, protection of law and licences, which have responsibility of health protection. The legislation of bathing waters has been changed, because of which local authorities of health protection have asked advice from Regional State Administrative Agencies and The National Supervisory Authority for Welfare and Health (Valvira). The theoretical part of the study deals with legislation, orders and handbooks of public bathing waters and small public bathing waters. In addition there are introduced examinations from surveillance of bathing waters, which have been made previously.

The purpose of this study is, with the help of survey, clear up how local authorities are supervising bathing waters and what kind of challenges there have been. The survey had been sent to all local authorities of health protection. With the help of analysis and a summary from the substance, there have been made suggestions which the supervising authority, Valvira, can use to help, when it will prepare supervising instructions of bathing water.

On the foundation of this study the number of public bathing waters and small public bathing waters, which are in compliance with the health protection act, has been decreased in Finland. The supervising of bathing waters is rather similar in different parts of Finland. Based on the survey it can be concluded that there is a need of instructions and interpretations of supervising bathing waters, especially to small public bathing waters.

Keywords public bathing water, small public bathing water, health protection act

Pages 52 p. + appendices 6 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1.	Taustaa	1
1.2.	Tutkimusongelma.....	2
1.3.	Toimeksiantaja	3
1.4.	Opinnäytetyön suoritus	3
2	UIMARANTOJEN VALVONTA ENNEN	4
2.1.	Terveydenhoidon valvontaa 1870- luvulta 1960- luvulle	4
2.2.	Terveydenhoitolaki ja -asetus.....	4
2.3.	Terveydensuojelulaki ja -asetus	5
3	UIMARANTOJEN VALVONTA NYKYÄÄN	7
3.1.	Valvontaorganisaatio.....	7
3.2.	EU:n uimavesidirektiivi (2006/7/EY)	7
3.3.	Terveydensuojelulaki (763/1994)	8
3.3.1.	Valvontaohjelmat	9
3.3.2.	Suunnitelmallisen valvonnan maksullisuus.....	9
3.3.3.	STM:n asetus yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (177/2008)	10
3.3.4.	STM:n asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta.	13
3.4.	Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011).....	14
3.5.	Valviran ympäristöterveydenhuollon laatujärjestelmän valvontaohjeisto	15
3.6.	Opetusministeriön julkaisu, Uimarantaopas	15
3.7.	Uimarantojen valvonta muualla Euroopan unionin alueella	15
4	AIKAISEMMAT SELVITYKSET	17
4.1.	Valtakunnallinen uimarantaselvitys vuonna 1972	17
4.2.	STM:n suurten yleisten uimarantojen valvontaa koskevat selvitykset	18
4.3.	Euroopan komission maaraportti 2010	18
5	UIMARANTOJEN VALVONNAN HAASTEET.....	19
5.1.	Uimarantojen valvonnan ongelmia	19
5.2.	Esimerkkitapauksia	20
6	KYSELYTUTKIMUS.....	22
6.1.	Kyselymenetelmän valinta	22
6.2.	Kyselyn toteutus	23
6.3.	Kyselyn tavoite.....	24
7	KYSELYN TULOSTEN ESITTELY JA ANALYSOINTI.....	25
7.1.	Tiedonsaanti eri puolilta Suomea	25
7.2.	Uimarantojen määrät vuosina 2011 ja 2005.....	26
7.3.	Valvontaviranomaisen tiedossa olevat valvomattomat uimarannat	29
7.4.	Uimarilaskennan suorittaminen.....	30

7.5. Uimavesiprofiilien tekeminen	30
7.6. Yleisen uimarannan ja pienen yleisen uimarannan ilmoituksia tehneet toiminnanharjoittajat.....	32
7.7. Yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen valvonta, kun niistä ei ole tehty ilmoitusta tai niitä ei ole hyväksytty	34
7.8. Toiminnanharjoittajien kieltäytyminen ilmoituksen tekemisestä	34
7.9. Yleisten uimarantojen lakkauttaminen ja syyt siihen.....	37
7.10. Uimarannan lakkauttaminen uimaveden huonon laadun vuoksi.....	38
7.11. Uintikielto uimarannalla ja sen valvonta.....	39
7.12. Uimavedestä tehtävät tutkimukset	39
7.13. Uimarantojen valvonnan vaikeudet.....	40
7.14. Valvontayksiköiden omat valvontaohjeet	42
8 POHDINTA.....	44
8.1. Tutkimuksen tekijän havaintoja ja kokemuksia	44
8.2. Tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys	44
8.3. Tutkimukseen liittyvää pohdintaa	45
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	47
LÄHTEET.....	50
Liite 1	Yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen valvontakäytäntöjä koskeva kysely
Liite 2	Enkät on tillsynsförfarandet av allmänna badstränder och små allmänna badstränder

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miten paikalliset terveydensuojeluviranomaiset valvovat yleisiä uimarantoja ja pieniä yleisiä uimarantoja ja millaisia haasteita valvonnassa on ollut. Opinnäytetyön tavoitteena on pohtia myös yleisen uimarannan käsitettä, selvittää millaisiin ongelmiin paikalliset valvontaviranomaiset tarvitsevat neuvoja ja tarvitaanko valtakunnallista ohjetta uimarantoja koskevan lainsäädännön tulkintaan.

Opinnäytetyön tavoitteena on valvontayksiköille lähetetyn kyselyn ja sen avulla kerätyn vastausmateriaalin pohjalta selvittää, miten uimarantoja valvotaan kunnissa, millaisia haasteita valvonnassa on ollut ja miten yleisten ja pienten yleisten uimarantojen määrät ovat muuttuneet. Analysointia tehdään yleisellä tasolla, työn tarkoituksena ei ole tutkia yksittäisten valvontayksiköiden valvonnan lain mukaisuutta. Analysoinnin perusteella esitetään ajatuksia ja ehdotuksia, joita ohjaava viranomainen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Valvira, voi käyttää apuna mahdollista valvontaohjetta tehdessään. Valvontaohje voi toimia valvontayksikköjen työkaluna ja auttaa valvonnan yhdenmukaistamisessa ja tasapuolistamisessa eri puolilla Suomea.

1.1. Taustaa

Terveydensuojelulain (763/1994) tavoitteena on ihmisten terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä terveystahetta aiheuttavien tekijöiden ennalta ehkäiseminen, vähentäminen ja poistaminen elinympäristöstä. Terveydensuojelulain mukaan uimarannan toiminnanharjoittajan on tehtävä kunnan terveydensuojeluviranomaiselle kirjallinen ilmoitus yleisestä uimarannasta. Tämä koskee sekä yli sadan että alle sadan uimarin uimarantoja. Terveydensuojeluviranomainen tarkastaa ilmoituksen ja tekee siitä päätöksen. Yleinen uimaranta on suunniteltava ja varustettava ja sitä on kunnossapidettävä siten, ettei uimarannan käyttäjille aiheudu terveystahetta. (TsL 763/1994 1, 13, 15 ja 28 §.) Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on laadittava uimarantaluettelo ennen kunkin uimakauden alkua yleisistä uimarannoista ja niitä tulee säännöllisesti valvoa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta tuli voimaan 1.4.2008. Asetus perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin uimaveden laadun hallinnasta (2006/7/EY). Asetusta sovelletaan sellaisiin yleisiin uimarantoihin, joilla päivän aikana arvioidaan käyvän yli sata uimaria (STMa 177/2008 2 §). Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen perusteella on laadittu soveltamisopas, joka antaa ohjeita uimavesiasetuksen käytäntöön soveltamisesta (STTV 2008). Pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta annetussa Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa määritellään pieni yleinen uimaranta sellaiseksi, jolla arvioidaan käyvän uimakauden aikana vähemmän kuin 100 uimaria päivässä ja josta on tehtävä terveydensuojelulain (763/1994) mukainen ilmoitus (STMa 354/2008 2 §).

Kuntien ja muiden tahojen omistamat ja ylläpitämät yleiset uimarannat kuuluvat myös kuluttajaturvallisuuslainsäädännön soveltamisalalle. Lain tarkoituksena on ennaltaehkäistä kuluttajapalveluista aiheutuvia terveys- ja omaisuusvaaroja. Vaaran ilmetessä tulee varmistaa, että se poistetaan riittävän tehokkaalla tavalla. (KuTuL 920/2011 1 §.)

Näitä kaikkia lainsäädäntöjä valvoo kunnissa monijäseninen toimielin, valvontaviranomainen, joka hyväksyy vuosittain valvontasuunnitelman. Käytännön valvontaa toteutetaan ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköissä. Valvontasuunnitelman mukaisista suoritteista peritään uimarannan toiminnanharjoittajalta maksu siten, että se vastaa enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. Lisäksi uimarannan toiminnanharjoittajan on maksettava uimavesinäytteiden ottoon ja laboratoriotutkimuksiin liittyvät kustannukset. (TsL 763/1994 6-7, 50 §; KuTuL 920/2011 32 §.)

1.2. Tutkimusongelma

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen tarkastustoiminta perustuu aina olemassa olevaan lainsäädäntöön. Lait, asetukset ja ohjeet eivät kuitenkaan aina ole yksiselitteisiä, vaan lakien tulkinnat voivat vaihdella. Suomessa on kuusi aluehallintovirastoa ja Ahvenanmaan valtiovirasto, jotka ohjaavat ja valvovat alueellaan kuntien ympäristöterveydenhuollon yksiköitä. Epäselvissä tilanteissa kunnat kysyvät neuvoja aluehallintovirastoista. Tämän lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (myöh. Valvira) ja Sosiaali- ja terveysministeriö (myöh. STM) ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (myöh. Tukes) antavat ohjeita aluehallintovirastoille ja paikallisille valvojille.

Yleisen uimarannan määritelmä on hankala kahden STM:n yleisiä uimarantoja ja pieniä yleisiä uimarantoja koskevan asetuksen vuoksi. STM:n asetus (177/2008) koskee sellaisia yleisiä uimarantoja, joilla arvioidaan käyvän yli sata uimaria päivässä. STM:n asetus (354/2008) taas määrittelee pieneksi yleiseksi uimarannaksi sellaisen, jolla arvioidaan käyvän alle sata uimaria päivässä. Terveydensuojeluviranomaisen on välillä vaikea määrittellä, minkä asetuksen piiriin uimarannan valvonta kuuluu. Varsinkin pienen yleisen uimarannan määrittäminen on ongelmallista. Miten monta uimaria tulee käydä rannalla päivittäin, jotta se kuuluu valvonnan piiriin.

Valvira, STM ja aluehallintovirastot ohjaavat valvontaa. Kuntien valvontaviranomaiset ovat kysyneet tulkintoja yleisen uimarannan määritelmään ohjaavilta viranomaisilta. Näitä kysymyksiä ovat olleet muun muassa: Minkälainen uimaranta kuuluu säännöllisen valvonnan piiriin? Mitä valvontaviranomainen tekee, jos uimarannan toiminnanharjoittajaa ei löydy ja ranta on kuitenkin uimareiden käytössä ja siellä on muun muassa pukukopit ja wc?

1.3. Toimeksiantaja

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on Etelä-Suomen aluehallintoviraston Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa ympäristöterveydenhuolto ja terveydensuojelu. Aluehallintoviraston tehtävänä on ohjata kuntien terveydensuojeluviranomaisten suorittamaa valvontaa. Tämän lisäksi aluehallintovirasto arvioi kuntien laatimat terveydensuojelun valvontasuunnitelmat sekä niiden toteutumista. Aluehallintovirasto ohjaa ja valvoo kunnan terveydensuojeluviranomaisen toimintaa uimavesivalvonnassa. Aluehallintovirasto tarkastaa kunnan terveydensuojeluviranomaisten toimittamat yleisten uimarantojen valvontaa ja tutkimusta koskevat tiedot ja toimittaa ne Terveyden- ja hyvinvoinnin laitokselle. (Etelä- Suomen aluehallintovirasto 2011)

1.4. Opinnäytetyön suoritus

Tässä opinnäytetyössä selvitetään ympäristöterveydenhuollon valvontayksikköjen alueilla olevien yleisten ja pienten yleisten uimarantojen lukumääriä ja valvontaa eri puolilla Suomea. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kerää aluehallintovirastojen kautta valvontayksiköiltä vuosittaiset tiedot yli 100 uimarin uimarannoista. Pienistä yleisistä uimarannoista ei ole säännöllisesti kerätty tietoja.

Valvontayksiköille suunnattu yleisten uimarantojen valvontaa koskeva kysely lähetettiin webropol- kyselynä aluehallintovirastojen kautta kaikille ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköille, joita vuonna 2011 oli 88 kappaletta. Opinnäytetyössä analysoidaan kyselyn tuloksia ja tehdään yhteenveto ja johtopäätöksiä uimarantojen valvonnasta.

2 UIMARANTOJEN VALVONTA ENNEN

Uimarantojen ja uimaveden laadun valvonta alkoi Suomessa 1960-luvulla terveydenhuoltolain (469/1665) voimaan tultua. Tätä aikaisemman terveydenhuoltoa koskevan lainsäädännön ensisijaisena tarkoituksena oli muun muassa kulkutautien ja tuberkuloosin estäminen. Paikalliset terveydenhoitolautakunnat olivat myös joutuneet vaatimaan parannusta järvivesien laatuun.

2.1. Terveydenhoidon valvontaa 1870-luvulta 1960-luvulle

Terveydenhuoltoon liittyvät kysymykset olivat tulleet yhä tärkeämmiksi ja vaatimukset terveydenhoitoa koskevan asetuksen aikaan saamiseksi kasvoivat jatkuvasti 1870-luvulla. Suomessa otettiin mallia Ruotsista ja vuonna 1879 julkaistiin "Hänen Keisarillisen Majesteettinsa Armollinen Asetus, koskien terveydenhoitoa Suomessa". Asetus käsitti terveydenhoitosäännön Suomea varten. (Forsius.) Asetuksen mukaisesti kuntiin perustettiin terveydenhoitolautakuntia. Esimerkiksi Turussa lautakunnan alainen ylin terveyden- ja sairaanhoidon valvoja oli kaupunginlääkäri, jonka avuksi yleishygieniaa valvomaan palkattiin tarpeellinen määrä terveystoimijoita eli kaitsijamiehiä. Heidän tehtävänä oli muun muassa tarkastaa asuinhuoneistoja, saunoja, elintarvikeliikkeitä ja suorittaa desinfiointeja kodeissa, joissa oli sairastettu lavantautia, kurkkumätää, keuhkotautia tai joissa oli syöpäläisiä. (Turku 2011.)

Kauan aikaa vireillä olleet suunnitelmat terveydenhuollon tehostamiseksi saatiin toteutetuksi vuonna 1927, jolloin annettiin 1928 vuoden alusta voimaan astunut terveydenhoitolaki ja siihen liittyvä terveydenhoitoasetus. Lain mukaan jokaiseen kaupunkiin sekä kauppalaja maalaiskuntaan oli perustettava terveydenhoitolautakunta, jonka tärkein tehtävä 1930-luvulla oli tuberkuloosin ja kulkutautien leviämisen ehkäiseminen. (Vantaa 2011.)

Suomi on tuhansien järvien maa, jonka vuoksi uimiseen on suomalaisilla hyvät mahdollisuudet. Uimassa on aina käyty joko oman saunan rannasta tai yleiseltä uimarannalta. Suurin osa nykyisestä uimarannoista on ollut paikoillaan vuosikymmeniä. Tampereella 1900-luvun alkupuolella järviin liittyvät ongelmat olivat järviveden pilaantumisia, jotka johtuivat muun muassa taajamien jätevesistä tai karjan laiduntamisesta, joihin paikallinen terveydenhoitolautakunta vaati parannuksia. Tuohon aikaan järvivettä saatettiin käyttää myös talousvetenä kaivojen puuttumisen vuoksi. (Keskinen 2011.)

2.2. Terveydenhoitolaki ja -asetus

Terveydenhoitolaki (469/1965) tuli voimaan vuonna 1965. Lain 63 §:n mukaan yleinen uimala tai uimaranta oli ennen sen käyttöön ottamista hyväksyttävä terveydenhoitolautakunnassa. Terveydenhoitoasetuksen (55/1967) 98 §:n mukaan terveyshoitolautakunnan oli valvottava veden

laatua ja tarpeen vaatiessa ryhdyttävä toimenpiteisiin uimisen kieltämiseksi uimarannalla tai uimapaikalla.

Lääkintöhallitus antoi lakien soveltamisohjeiksi yleiskirjeitä, joiden ohjeita terveyslautakunnan oli uimaveden laatua valvoessaan noudatettava. Ensimmäinen ohjekirje annettiin vuonna 1968 ja seuraavat kolme 1970-luvulla. Vuonna 1988 ohjeistusta muutettiin Lääkintöhallituksen ohjekirjeellä no 3/1988 *Yleisten uimaloiden ja uimarantojen terveydellinen valvonta*. Yleiskirjeessä oli uimarannan veden laatuun, valvontatutkimuksiin, tutkimustiheyteen ja uimarannan kuntoon liittyviä ohjeita. (Lääkintöhallitus 1988.)

Terveydenhoitolain (469/1965) 63 §:n mukaan yleinen uimaranta oli terveydenhoitolautakunnan hyväksyttävä ennen käyttöönottoa. Vuonna 1965 oli paljon sellaisia uimarantoja, jotka olivat olleet käytössä jo vuosia. Terveydenhoitolain 90 §:n mukaan lupa, joka tämän lain mukaan oli hankittava rakennuksen, huoneiston, laitoksen tai laitteen käyttämiseen, oli lain voimaan tullessa käytössä olevan rakennuksen, huoneiston ym. kohdalla tarpeen vain, milloin sen haltija vaihtuu. Uimarantojen suhteen lakia tulokittiin usein siten, ettei olemassa olevalle uimarannalle tarvitse hakea hyväksyntää.

Lääkintöhallitus ohjeisti terveyslautakuntia kirjeellään 10.6.1986 seuraavasti: "Lääkintöhallitus kehottaa kuntien terveysviranomaisia uima- ja talousvesien valvontaa suorittaessaan ilmoittamaan havaitsemistaan voimakkaista sinileväkukinnoista lähimmälle vesipiirille tai paikalliselle vesiensuojeluyhdistykselle. ... Terveyslautakunnan tulisi tiedottaa kunnan asukkaille, että uimista on syytä välttää tilanteissa, jolloin uimarannalle on ajautunut runsaasti levämassaa." (Lääkintöhallitus 1986). Uimarantojen sinileväkukinnat ja niiden seuranta tulivat tuolloin valvontaviranomaisen lisätehtäväksi uimarantojen valvontaan. Tähän asti oli kiinnitetty huomiota uimaveden mikrobiologiseen laatuun.

2.3. Terveydensuojelulaki ja -asetus

Terveydenhoitolaki kumottiin ja tilalle tuli terveydensuojelulaki 1.1.1995 (763/1994), jonka 13 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on tehtävä terveysvalvontaviranomaiselle uimarannasta kirjallinen ilmoitus. Tämä koskee niitä uimarantoja, jotka otetaan käyttöön lain voimaantulon jälkeen. Terveydensuojelulain 61 §:n mukaan terveydenhoitolain mukaisesti hyväksytyistä uimarannoista ei tehty uudestaan ilmoitusta. Terveydenhoitolautakunta on laissa vaihtunut kunnan terveydensuojeluviranomaiseksi, joka on kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin. Uimarannan ilmoituskäsittelyä koskevat tehtävät on saatettu delegoida myös kunnan terveydensuojeluviranomaisen alaiselle viranhaltijalle.

Suomen liittyminen Euroopan Unionin jäseneksi velvoitti Suomea valvomaan uimarantoja yhteisöläinsäädännön mukaisesti. Silloisessa uimaveden laadusta annetussa neuvoston direktiivissä (76/160/ETY) oli asetettu vähimmäisvaatimukset uimarantavesistä tutkittaville parametreille ja niiden tutkimustiheyksille. Uutena velvoitteena tuli komissiolle tehtävät uima-

vesien laatutietojen raportit. Raportointivelvollisuus koski ainoastaan sellaisia uimarantoja, joiden suurin päivittäinen kävijämäärä ylittää 100 henkilöä.

Terveysuojelulaki (763/1994) antoi STM:lle valtuuden antaa tarkempia määräyksiä yleisen uimarannan veden terveydellisistä ja muista laatuvaatimuksista. Yleisten uimarantojen veden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen (292/1996) 3 §:n mukaan yleisellä uimarannalla tarkoitetaan sellaista paikkaa, jossa suuri määrä ihmisiä käy uimassa taikka josta on tehty terveysuojelulain mukainen ilmoitus. Tätä päätöstä sovellettiin sellaisille uimarannoille, joiden suurin kävijämäärä on vähintään sata henkilöä yhden päivän aikana. Asetuksen 5§:n mukaan kunnan valvontaviranomaista edellytettiin valvomaan uimaveden laatua säännöllisin tutkimuksin. Jos uimaveden laatu uusintatutkimuksen jälkeenkin oli huonoa, tuli valvontaviranomaisen vaatia selvityksiä ja korjaustoimenpiteitä veden huonosta laadusta. Jos veden laatua ei saatu nopeasti parannetuksi, tuli valvontaviranomaisen kieltää rannalla uiminen joko määräaikaisesti tai koko uimakauden ajaksi.

3 UIMARANTOJEN VALVONTA NYKYÄÄN

Tässä luvussa käsitellään nykyistä terveydensuojelun valvontaorganisaatiota ja kunnallista valvontaa. Lisäksi selvitetään uimarantojen valvontaa ja laatua käsittelevää lainsäädäntöä, ohjeita ja käytännön valvontaa myös muualla Euroopan unionin alueella. Varsinainen uimarantojen valvontavastuu on kunnallisilla valvontaviranomaisilla, joita aluehallintovirastot, Valvira ja Tukes ohjaavat. Suomessa toimeenpantiin vuonna 2008 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2006/7/EY myöh. uimavesidirektiivi), joka tulee saattaa voimaan jäsenvaltioissa vuoden 2014 loppuun mennessä. Euroopan unionin jäsenmaiden uimarantojen valvontatiedot kerätään vuosittain yhteiseen raporttiin, joka nykyisin julkaistaan sähköisenä.

3.1. Valvontaorganisaatio

Terveydensuojelun yleisen suunnittelun ja valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluvat sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle. Valvira ohjaa aluehallintovirastoja ja kuntia toimialansa lainsäädännön toimeenpanossa sekä valvoo sen toteuttamista. Aluehallintovirastot ohjaavat ja valvovat terveydensuojelua toimialueillaan sekä arvioivat kuntien terveydensuojelun valvontasuunnitelmia ja niiden toteutumista. Tuoteturvallisuuden valvontatehtäviä suunnittelee ja valvoo Tukes. Kunnalla näistä tehtävistä huolehtii kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin. Valtuusto voi antaa kunnan terveydensuojeluviranomaiselle (kuluttajaturvallisuuslaissa valvontaviranomaiselle) oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle.

Käytännössä ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköissä uimarantojen tarkastuksia tekevät ja uimavesinäytteitä ottavat terveystarkastajat. Uimarantoja ja uimavesiä valvotaan siis kahden lainsäädännön (terveydensuojelulaki sen nojalla annetut asetukset ja kuluttajaturvallisuuslaki) nojalla. Molemmat kuntia ohjaavat virastot, Valvira ja Tukes, ovat tehneet kunnallisen valvonnan avuksi uimarantojen valvontaan liittyviä tarkastusohjeita. Uimaveden ja rantojen valvonta ei ole pelkästään uimaveden laadun valvontaa, vaan merkittävästi myös uimarannan hygieenisten olosuhteiden sekä uimarannalla kävijöiden turvallisuuden valvontaa (Keinänen 2008, 4).

3.2. EU:n uimavesidirektiivi (2006/7/EY)

Uimavesidirektiivi (2006/7/EY) tuli voimaan vuonna 2006. Tätä direktiiviä sovelletaan mihin tahansa pintaveden osaan, jossa toimivaltainen viranomainen odottaa huomattavan määrän ihmisiä uivan ja jossa uimista tämä viranomainen ei ole pysyvästi kieltänyt tai antanut pysyvää ohjetta, jonka mukaan uiminen ei ole suositeltavaa. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kunkin uimakauden uimaveden seurannan ja uimaveden laadun arvioinnin tulokset sekä kuvaukset toteutetuista hallintatoimenpiteistä. Tiedot on toimitettava joulukuun loppuun mennessä edeltävän uintikauden

osalta. Komissio julkaisee vuosittain yhteisön uimaveden laatua koskevan yhteenvetokertomuksen huhtikuun loppuun mennessä. (STM 2005.)

Uimavesidirektiivin tarkoituksena on suojella ihmisten terveyttä sekä suojella ja parantaa ympäristöä. Siinä säädellään uimavesien seuranta, luokittelua, laadun hallintaa sekä uimavesien laatua koskevaa tiedottamista. Tavoitteena on siirtyä uimavesien laadun seurannasta uimavesien laadun hallintaan. Uimavesidirektiivissä määritetään uimavesistä tehtävät tutkimukset ja tutkimustiheydet. Jäsenvaltioiden on määritettävä uimakauden pituus. Direktiivin mukaan kunkin jäsenvaltion viranomaisen harkittavaksi jää, mikä määrittellään direktiivin mukaiseksi uimarannaksi. Uusi direktiivi korostaa yleisölle tiedottamista. Yleisölle tiedotetaan uimakauden aikaisista valvontatutkimustuloksista ja mahdollisista uimaveden laadun parantamiseksi tehtävistä toimenpiteistä. (STM 2005.)

3.3. Terveydensuojelulaki (763/1994)

"Terveydensuojelun tarkoituksena on ennaltaehkäistä, vähentää ja poistaa elinympäristöstä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveyshaitalla tarkoitetaan ihmisessä todettavan sairauden ja terveyshäiriön lisäksi sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyyttä." (Valvira 2011a.)

Vuonna 1995 voimaan tullut terveydensuojelulaki (763/1994) asetuksi-neen on edelleen voimassa. Toiminnanharjoittajan on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle muun muassa seuraavista toiminnoista: yleiseen käyttöön tarkoitetun saunan, uimahallin, uimarannan taikka uimalan tai kylpylän perustamisesta tai käyttöönotosta. Terveydensuojeluviranomainen tarkastaa ilmoituksen ja tekee siitä päätöksen. Terveydensuojeluviranomainen voi päätöksessään toiminnanharjoittajaa kuultuaan antaa terveyshaittojen ehkäisemiseksi tarpeellisia määräyksiä taikka, jos terveyshaittaa ei voida muutoin estää, kieltää toiminnan harjoittamisen kyseisessä paikassa. Yleisen uimalan, uimahallin, uimarannan, kylpylän sekä yleisen virkistymis-, kuntoutus- ja hieronta-altaan veden laatua on kunnan terveydensuojeluviranomaisen säännöllisesti valvottava. (TsL 763/1994 13, 15 ja 29 §.) Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi kieltää käyttämästä yleistä allasta tai uimarantaa tarkoitukseensa, jos sen vesi ei täytä 32 §:n nojalla annettuja terveydellisiä laatuvaatimuksia. Molemmat uimavesiä koskevat asetukset on annettu terveydensuojelun (763/1994) 32 §:n 2 momentin nojalla.

Terveydensuojelulain (763/1994) 51 §:n nojalla kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus antaa yksittäisiä kieltoja ja määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi. Kiireellisessä tapauksessa valvontaa suorittava kunnan viranhaltija saa antaa kiellon tai määräyksen. Kielto tai määräys on viipymättä saatettava kunnan terveydensuojeluviranomaisen ratkaistavaksi. Terveydensuojelulain 53 §:n mukaisesti pakkotoimiin voi terveydensuojeluviranomainen ryhtyä, jos joku toimii lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti taikka lyö laimin terveydensuojelulain tai sen nojalla an-

nettujen säännösten tai määräysten mukaisen velvollisuutensa. Terveydensuojeluviranomainen voi päätöksellään velvoittaa asianomaisen määrääjässä oikaisemaan laiminlyöntinsä. Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi tehostaa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai että toiminta keskeytetään tai kielletään.

3.3.1. Valvontaohjelmat

"EVIRA (Elintarviketurvallisuusvirasto), Tukes ja Valvira ovat laatineet yhteistyössä yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman. Valvontaohjelmalla ja sen sisältämällä toimialakohtaisilla valvontaohjelmilla varmistetaan terveydensuojelun, elintarvikkeiden, kemikaalien, tupakoinnin, kuluttajaturvallisuuden sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin riittävä valvonta." (Valvira 2011c.) Terveydensuojelulain (763/1994) 6 §:n mukaan kunnan tehtävä on laatia paikallinen valvontasuunnitelma, jonka mukaan valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää. Valvontasuunnitelmassa tulee huomioida valtakunnallinen valvontaohjelma.

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman tavoitteena on kehittää ja yhdenmukaistaa keskusvirastojen kuntien ja muiden valvontaviranomaisten ohjausta. Tavoitteena on yhtenäistää ympäristöterveydenhuollon valvontaa koko maassa ja lisätä paikallisten viranomaisten lakien edellyttämän valvonnan suunnitelmallisuutta, vaikuttavuutta ja laatua ohjaamalla niitä valvontasuunnitelman laatimisessa, valvonnan järjestämisessä ja toteutuksessa. (Valvira 2011c.)

3.3.2. Suunnitelmallisen valvonnan maksullisuus

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen valvonta on maksullista mukaan lukien terveydensuojelulaissa edellytetty uimaveden säännöllinen valvonta. Maksujen periminen suunnitelmallisesta valvonnasta edellyttää hyväksytyä valvontasuunnitelmaa ja maksutaksaa. Kunnan valvontaviranomaisen tulee periä toiminnanharjoittajalta hyväksytyn taksan mukainen maksu valvontasuunnitelmaan sisältyvästä tarkastuksesta, näytteenotosta ja näytteen tutkimisesta. Lisäksi toiminnanharjoittajalta on perittävä maksu niistä valvontatoimenpiteistä, jotka liittyvät tehdyn tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvontaan. Maksuja ei kuitenkaan voida periä esimerkiksi elintarvikkeiden ja talousveden välityksellä leviävien epidemioiden tai valitustapausten selvittämisestä, vaan näihin tulee varata varoja talousarviossa. Valvontayksikön on vahvistettava maksutaksassaan, millä tavoin matkoista aiheutuneet kustannukset sisällytetään valvontamaksuihin. Kuntaliitto ohjeistaa jakamaan matkakustannuksia yleiskustannuksiin, jolloin ne tulevat mukaan tuntihintaan tai kiinteään taksaan, eikä matkoista laskuteta erikseen. (Valvira 2011c, 17 - 18.)

3.3.3. STM:n asetus yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (177/2008)

Uimaveden laadun valvonta ja arviointikriteerit muuttuivat uimakaudelle 2008, jolloin tuli voimaan STM:n asetus yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (177/2008). Asetuksella toimeenpantiin uimavesidirektiivi (2006/7/EY). Asetuksen 2 §:n mukaan yleinen uimaranta on uimaranta, jolla arvioidaan käyvän uimakauden aikana vähintään 100 uimaria päivässä ja josta on tehtävä terveydensuojelulain mukainen ilmoitus. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen (STTV) soveltamisopas antaa ohjeita uimavesiasetuksen (177/2008) käytäntöön soveltamisesta. Oppaassa keskitytään uimaveden laadun hallintaan. Uimari määrän raja tarkoittaa käytännössä terveysvalvontaviranomaisen arviota siitä, että sadan uimarin raja ylittyy lämpimän kesäpäivän aikana. Sadan uimarin rajan ei tarvitse ylittyä joka päivä, mutta rajalla ei tarkoiteta kyseisellä uimarannalla käyneiden uimareiden keskiarvoa. (STTV 2008, 6-7.)

Uimakausi on 15.6. - 31.8. välinen ajanjakso, paitsi Lapin läänissä ja Kuusamon ja Taivalkosken kunnissa 25.6. - 15.8. välinen ajanjakso. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on laadittava uimarantaluettelo ennen kunkin uimakauden alkua asetuksen (177/2008) soveltamisalaan kuuluvista yleisistä uimarannoista. Uimarantaluettelo on toimitettava asianomaiselle aluehallintovirastolle kunkin vuoden huhtikuun loppuun mennessä. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on valvottava näiden uimarantojen uimaveden laatua säännöllisin väliajoin tehtävin tutkimuksin. (STTV 2008, 9,20 ja 49.)

Uimarannan omistajan tai haltijan on yhteistyössä kunnan terveydensuojeluviranomaisen kanssa laadittava uimaveden laadun seuranta ja valvontaa varten seurantakalenteri ennen kunkin uimakauden alkua. Seurantakalenteriin merkitään ennen uimakauden alkua otettavan näytteen ja uimakauden aikana otettavien näytteiden ottoajankohdat. Uimaveden laadun seuranta on toteutettava viimeistään neljän päivän kuluessa seurantakalenteriin merkitystä ajankohdasta. Epätavanomaisessa tilanteessa kunnan terveydensuojeluviranomainen voi keskeyttää toistaiseksi seurantakalenterin mukaisen uimaveden laadun seurannan. Seuranta jatketaan seurantakalenterin mukaisesti niin pian kuin mahdollista epätavanomaisen tilanteen päätyttyä ja ottamatta jääneet näytteet korvataan uusilla näytteillä. Näytteiden määrän tulee olla vähintään 16 näytettä ja Lapin läänissä sekä Kuusamon ja Taivalkosken kunnissa vähintään 12 näytettä. Uimakauden päätyttyä kunnan terveydensuojeluviranomainen arvioi ja luokittelee kunkin uimarannan veden laadun valvontatutkimustulosten perusteella. Uimaveden laadun arviointi ja luokitus perustuvat neljän viimeisimmän uimakauden seurantakalenterien mukaan otettujen näytteiden valvontatutkimustuloksiin. Arviointi ja luokitus tehtiin ensimmäisen kerran vuoden 2011 uimakauden päätyttyä. (STTV 2008, 21 – 25.)

Uimavedestä tutkitaan suolistoperäistä saastumista kuvaavat suolistoperäiset enterokokit ja *Escherichia coli* -bakteerit. Lisäksi vedestä seurataan aistinvaraisesti syanobakteerien, kasviplanktonin, makrolevien ja jätteiden

esiintymistä. Saastumis- tai epidemiatilanteessa uimavedestä on tarpeen määrittää myös muita muuttujia. (Zacheus 2008, 10.)

Jos yksittäinen valvontatutkimustulos tai syanobakteerihavainto ylittää toimenpiderajan tai jos uimavedestä tehty aistinvarainen havainto ylittää laatusuosituksen, kunnan terveydensuojeluviranomaisen on selvitettävä, liittyykö ylitykseen terveyshaittoja. Jos ylitykseen voi liittyä terveyshaittoja, kunnan terveydensuojeluviranomaisen on annettava terveydensuojelulain mukainen määräys korjaaviin toimenpiteisiin ryhtymisestä sekä tarpeelliset ohjeet ja määräykset terveyshaittojen ehkäisemiseksi. (STMa 177/2008, 7 §.)

Uimaveden laadun kehitystä seurataan lisänäytteillä niin pitkään, kunnes uimaveden laatu on palautunut normaalille tasolle. Tämän jälkeen mahdollinen uimisen välttämistä koskeva ohje tai määräys voidaan purkaa. Jos uimavedessä havaitaan aistinvaraisesti syanobakteereita, edellyttää havainto uimaveden tihennettyä seuraamista ja tarvittaessa ohjeiden ja määräysten antamista terveyshaittojen ehkäisemiseksi. (STTV 2008, 35,38.) Taulukoissa 1-3 on yleisen uimarannan laadun arviointiin käytetyt raja-arvot, yksittäisten tutkimustulosten ja syanobakteerien toimenpiderajat ja yksittäisen aistinvaraisen havainnon laatusuositukset.

Taulukko 1. Uimaveden laadun arviointiin ja luokitukseen käytetyt raja-arvot

Sisämaan uimavedet			
	Erinomainen laatu	Hyvä laatu	Tyydyttävä laatu
Muuttuja			
Suolistoperäiset enterokokit (pmy/100ml)	200	400	330
<i>Escherichia coli</i> (pmy/100ml)	500	1000	900
Rannikon uimavedet			
	Erinomainen laatu	Hyvä laatu	Tyydyttävä laatu
Muuttuja			
Suolistoperäiset enterokokit (pmy/100ml)	100	200	185
<i>Escherichia coli</i> (pmy/100ml)	250	500	500

Taulukko 2. Yksittäisen valvontatutkimustuloksen tai syanobakteerihavainnon toimenpiderajat

Muuttuja	Toimenpideraja	
	Sisämaan uimavedet	Rannikon uimavedet
Suolistoperäiset enterokokit (pmy/100ml)	400	200
<i>Escherichia coli</i> (pmy/100ml)	1000	500
Syanobakteerit	Havaittu uimavedessä tai uimarannalla	

Taulukko 3. Yksittäisen aistinvaraisen havainnon laatusuosituksot

Muuttuja	Tavoitetaso
Makrolevät ja/tai kasviplankton	Ei aistinvaraisesti havaittavaa haitallista esiintymää
Jätteet, kuten öljymäiset ja tervamaiset aineet sekä kelluvat materiaalit	Ei aistinvaraisesti havaittavaa haitallista esiintymää

Uimarannan omistajan tai haltijan on yhteistyössä kunnan terveydensuojeluviranomaisen kanssa laadittava yleiselle uimarannalle uimavesiprofiili, jonka laatimisessa käytetään tarvittaessa ympäristönsuojeluviranomaisen asiantuntemusta. Uimavesiprofiilin tuli olla valmis 1.3.2011 mennessä. Uimavesiprofiili sisältää muun muassa seuraavia asioita: Uimarannan uimaveden ja valuma-alueen muiden pintavesien fysikaaliset, maantieteelliset ja hydrologiset ominaisuudet, jotka voisivat aiheuttaa uimaveden saastumista. Uimavesiprofiilissa tulee arvioida ja määrittellä sellaisia uimaveden saastumissyitä, jotka saattavat vaikuttaa uimaveden laatuun ja heikentää uimareiden terveyttä. Siinä arvioidaan syanobakteerien esiintymisen todennäköisyyttä uimavedessä. Lisäksi arvioidaan makrolevän ja/tai kasviplanktonin haitallisen lisääntymisen todennäköisyyttä. Uimavesiprofiilissa määritetään myös uimaveden laadun seurantakohdan sijainti. Uimavesiprofiili tarkastetaan säännöllisesti sen mukaan, mihin uimavesiluokkaan uimavesi on luokiteltu. Uimaveden kuuluessa luokkaan erinomainen uimavesiprofiili on tarkistettava ja saatettava ajan tasalle ainoastaan silloin, jos luokka muuttuu hyväksi, tyydyttäväksi tai huonoksi. Hyvän uimavesiluokan uimaveden uimavesiprofiili on tarkistettava vähintään neljän vuoden välein, tyydyttävän kolmen vuoden välein ja huonon kahden vuoden välein. Jos uimarannalla tai sen läheisyydessä tehdään uimaveteen merkittävästi vaikuttavia rakennus- tai muutostöitä, uimavesiprofiili on saatettava ajan tasalle ennen seuraavan uimakauden alkua. (STTV 2008, 39,40.)

Asetuksessa korostetaan yleisölle tiedottamista. Periaatteessa uimarannalla pitää olla yleisön nähtävissä perustiedot uimarannasta kuten uimavesitulokset ja tarpeen mukaan uimista koskevat ohjeet ja määräykset. (Zacheus 2008, 10.) Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on yhdessä uimarannan omistajan kanssa huolehdittava siitä, että yleisölle annetaan mahdollisuus saada tietoja sekä tehdä ehdotuksia ja huomautuksia asetuksen täytäntöönpanoon liittyvistä asioista sekä tehdä erityisesti uimarantaluettelon laatimista, tarkistamista ja ajan tasalle saattamista koskevia ehdotuksia ja huomautuksia (STMa 177/2008, 10 §).

3.3.4. STM:n asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta tuli voimaan vuonna 2008 ja siinä on yhteneväisyyksiä yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta annetun STM:n asetuksen (177/2008) kanssa. Asetuksessa on kuitenkin kevennettyjä määräyksiä pienille yleisille uimarannoille. Esimerkiksi asetus ei edellytä uimavesiprofiilien tekemistä. Terveysturvallisuuden mukaan myös pienten yleisten uimarantojen uimavesi ei saa missään tilanteessa aiheuttaa uimareille terveydellistä haittaa. Pienellä yleisellä uimarannalla tarkoitetaan sellaista yleistä uimarantaa, jolla arvioidaan käyvän uimakauden aikana vähemmän kuin 100 uimaria päivässä ja josta on tehtävä terveydensuojelulain mukainen ilmoitus. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on säännöllisesti valvottava pienen uimarannan veden laatua. Uimakauden aikana on aina otettava vähintään kolme näytettä, paitsi Lapin läänissä sekä Kuusamon ja Taivalkosken kunnissa, joissa on otettava vähintään kaksi näytettä. Näytteenottopäivät on jaettava tasaisesti uimakauden ajalle. Rannoista on laadittava uimarantaluetto ennen kunkin uimakauden alkua. Valvonta pitää sisällään säännöllisen uimavesinäytteenoton rannoilta ja aistinvaraiset havainnot. (STMa 354/2008, 2, 4 §.)

Uimarannan omistajan tai haltijan on yhteistyössä kunnan terveydensuojeluviranomaisen kanssa huolehdittava siitä, että uimarannalla on yleisön nähtävillä seuraavat tiedot: valvontatutkimustulokset, tarvittaessa ohjeita ja määräyksiä sekä uimarannan omistajan tai haltijan sekä kunnan terveydensuojeluviranomaisen yhteystiedot (STMa 354/2008, 7 §).

Ennen uimakauden alkua kunnan terveydensuojeluviranomaisen on julkaistava luettelo myös kunnan alueella olevista pienistä yleisistä uimarannoista. Luettelosta on tiedotettava esimerkiksi julkaisemalla se paikallisessa lehdessä tai kunnan ilmoitustaululla. Lisäksi luettelo on oltava nähtävillä kunnan verkkosivuilla. Tiedottamisen tarkoituksena on se, että uimarantojen käyttäjillä olisi mahdollisuus vaikuttaa säännöllisesti valvottavien uimarantojen määrään. (Valvira 2011b.)

Taulukoissa 4 ja 5 ovat pienen yleisen uimarannan uimaveden laadun arviointiin käytettävät yksittäisen valvontatutkimustuloksen tai syanobakteerihavainnon toimenpiderajat ja yksittäisen aistinvaraisen havainnon laatusuositus. Asetukseen on sisällytetty syanobakteerien säännöllinen seuranta, toimenpideraja ja syanobakteerihavaintoihin liittyvät toimenpiteet terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Syanobakteerien aiheuttamien terveyshaittojen ehkäiseminen voidaan käytännössä tehdä tiedottamalla tilanteesta uimareille. Tiedotettaessa voidaan antaa uimarannalle tilapäinen uimakielto, uimisen välttämistä koskeva ohje tai erityisryhmien, kuten lapsien, uimista koskevia ohjeita.

Taulukko 4. Yksittäisen valvontatutkimustuloksen tai syanobakteerihavainnon toimenpiderajat

Muuttuja	Toimenpideraja	
	Sisämaan uimavedet	Rannikon uimavedet
Suolistoperäiset enterokokit (pmy/100ml)	400	200
<i>Escherichia coli</i> (pmy/100ml)	1000	500
Syanobakteerit	Havaittu uimavedessä tai uimarannalla	

Taulukko 5. Yksittäisen aistinvaraisen havainnon laatusuositus

Muuttuja	Tavoitetaso
Jätteet, kuten öljymäiset ja tervamaiset aineet sekä kelluvat materiaalit	Ei aistinvaraisesti havaittavaa haitallista esiintymää

3.4. Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011)

Kunnan valvontaviranomainen valvoo uimarantoja myös kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) nojalla. Lain tarkoituksena on 1 §:n mukaan varmistaa kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluiden turvallisuutta. Kulutustavara tai -palvelu ei saa aiheuttaa vaaraa kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle. Uimarannat ovat kuluttajaturvallisuuslain tarkoittamia kuluttajapalveluita. Kuluttajaturvallisuusvalvonnassa sovelletaan työnjakoa, jossa kunnat valvovat alueillaan pääsääntöisesti kuluttajapalveluiden turvallisuutta. Tukes valvoo kulutustavaroiden turvallisuutta. Uimarantoja valvotaan siis terveydensuojelulain (763/1994) ja kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) nojalla. Valvontaa tekevä viranomainen on sama, joten tarkastukset suositellaan tekemään samanaikaisesti. (Tukes 2011.)

Vuoden 2012 alusta voimaan tulevan kuluttajaturvallisuuslain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajalla on velvollisuus tehdä ilmoitus valvontaviranomaiselle aloittaessaan palvelua, johon liittyy merkittäviä riskejä. Tällainen velvollisuus on uusi asia kuluttajaturvallisuussektorilla, jonka vuoksi tulee olemaan tarvetta sekä toiminnanharjoittajien neuvonnalle että Tukesin tekemälle paikallistason valvonnan ohjaukselle. Tukes laatii mallilomakkeen ilmoituksen tekemistä varten, mahdollisuuksien mukaan siten, että samalla lomakkeella voitaisiin tehdä myös muiden ympäristöterveydenhuollon säädösten edellyttämät ilmoitukset. Tämä olisi toiminnanharjoittajien etu, ja tätä myös eduskunnan talousvaliokunta edellytti käsitellessään lakiehdotusta. (Tukes 2011.)

3.5. Valviran ympäristöterveydenhuollon laatujärjestelmän valvontaohjeisto

Valvira opastaa kuntien valvontaviranomaisia Ympäristöterveydenhuollon laatujärjestelmän terveydensuojelun valvontaohjeistolla. Valvontaohjeistossa on uimarantojen ilmoituskäsittelyyn ja valvontasuunnitelman mukaisiin tarkastuksiin ohjeet. Lisäksi Valvira on laatinut yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen riskinarviointia varten omat lomakkeet. Arviointilomakkeiden avulla määritellään uimarannan tarkastustarve, joka voi olla valvontaohjelman mukaisella minimitasolla, normaalilla tasolla tai tarkastustarve voi olla kohonnut. (Valvira 2011d.) Valtakunnallisessa terveydensuojelun valvontaohjelmassa vuosille 2011 – 2012 on määritelty yleisen uimarannan ja pienen yleisen uimarannan tarkastustiheydeksi 1 – 2 tarkastusta vuodessa (Valvira 2011c). Paikallisviranomaisen ei voi arvioida tarkastustarvetta pienemmäksi kuin ohjeessa.

3.6. Opetusministeriön julkaisu, Uimarantaopas

Opetusministeriön vuonna 2006 julkaisemassa uimarantaoppaassa on suositeltu, mitä uimarannan suunnittelussa pitää ottaa huomioon. Uimarannan pitää täyttää henkilöturvallisuuden ja terveyden kannalta välttämättömät vaatimukset. Hyvä uimaranta on rakennettu ja varustettu siten, että eri käyttäjäryhmät voivat tasapuolisesti käyttää rantaa. Oppaassa on annettu esimerkki vähimmäisvarustetusta uimarannasta. Uimaranta on paikka, jonka varusteista, kunnosta ja ylläpidosta joku taho vastaa. Uimarannalle pitää olla opastus päätieltä, huolto- ja pelastustie, käymälä, pukusuojat, pelastusrengas, ilmoitustaulu ja roska-astia. Mikäli ranta ei ole loiva, tarvitaan laituri, jossa on veteen johtavat portaat. Hyvin varustetulla uimarannalla tulee edellisten lisäksi olla muun muassa erillinen rajattu alue pienille lapsille, suihkutila- ja pukutilat, rantavalvoja ja merkitty rantavalvomo. (Opetusministeriö 2006, 14 - 15.)

3.7. Uimarantojen valvonta muualla Euroopan unionin alueella

Euroopan uimavesien on täytettävä vaatimukset, jotka asetetaan vuonna 2006 annetussa uimavesidirektiivissä (2006/7/EY). Direktiivi oli määrä saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään maaliskuussa 2008 ja jäsenvaltioiden on pantava se täytäntöön joulukuuhun 2014 mennessä. Vuoden 2010 uintikaudella 20 jäsenvaltiota 27:stä noudatti uimaveden laadun valvonnassa ja raportoinnissa kyseisiä uusia säännöksiä. Euroopan ympäristökeskus ja Euroopan komissio laativat vuosittain uimavesiraportin. Viimeisin raportti on vuodelta 2010, jossa on koottuna 27 Euroopan Unionin jäsenmaan uimavesitulokset. Raportissa seurataan uimavesien laadun kehitystä vuodesta 1990 alkaen. (Euroopan ympäristökeskus 2011a.)

Vuoden 2010 uimavesiraportissa vertaillaan uimavesien laatua 21 000:lla rannikoiden ja sisämaan uimarannalla. Näistä uimarannoista noin 70 % sijaitsee rannikoilla ja loput sisämaassa jokien ja järvien rannoilla. Eniten rannikoilla sijaitsevia uimarantoja on Italiassa, Kreikalla, Ranskalla, Espanjalla ja Tanskalla. Eniten sisämaan uimarantoja on Saksalla ja Ranskal-

la. Rannikkojen uimavesistä 92,1 % ja sisävesistä 90,2 % täytti uimaveden laatua koskevat vähimmäisvaatimukset. Eniten vähimmäisvaatimukset täyttäviä uimarantoja oli Kyproksella (100 %) ja seuraavaksi eniten Kroatiassa (97,3 %), Maltalla (94,2 %), Kreikalla (94,2 %) ja Irlannilla (90,1 %). Uimavesien laatu heikkeni hieman vuodesta 2009 vuoteen 2010. Vähimmäisvaatimukset täyttyivät yhdeksällä kymmenestä uimarannasta. (Euroopan ympäristökeskus 2011a.)

Ensimmäiset suomalaiset vuoden 1995 uimarantojen valvontatutkimustulokset lähetettiin Euroopan komissiolle vuonna 1996. Valvontatutkimustulokset koskivat yli sadan uimarinnan rantoja. Raporttien mukaan Suomi ja Ruotsi ovat maita, joiden sisämaan uimarantojen määrä on oleellisesti vähentynyt uimaveden laadun seuranta-aikana 1995 - 2010. Varsinkin sisämaan uimarantojen määrä on vähentynyt. Tähän lienee syynä se, että Suomi on määritellyt yleiseksi uimarannaksi rannan, jonka uimarimäärä päivittäin on enemmän kuin 100. Ruotsin vastaava uimarimäärä on 200. (Euroopan ympäristökeskus 2011b, c.) Suomella on kansallista lainsäädäntöä niin sanotuille pienille yleisille uimarannoille. Siitä ei ole tietoa, miten muut Euroopan Unionin jäsenvaltiot määrittelevät yleisen uimarannan, eikä siitäkään, onko jäsenvaltioilla vastaavaa kansallista lainsäädäntöä pienille yleisille uimarannoille.

Euroopan komission ympäristökeskuksen internet-sivuilta on linkki Euroopan vesitietojärjestelmään (WISE), jonka kautta eurooppalaiset voivat selvittää uimarantansa veden laadun. Kyseiseltä sivustolta löytyy tietoa ja interaktiivisia karttoja, jotka ulottuvat Euroopan tasolta yksittäisen valvonta-aseman tasolle asti. Paikalliset asukkaat voivat lisäksi raportoida oman uimarantansa tilasta Eye on Earth -portaalin kautta. (Euroopan ympäristökeskus 2011a.)

4 AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Valtakunnallisesti kaikkien yleisten uimarantojen valvontatietoja on koottu ainoastaan vuonna 1972, jolloin vesihallitus lähetti kunnille kyselyn, jolla kartoitettiin muun muassa uimarantojen ja maauimaloiden lukumäärää ja niiden kuntoa. Yleisten uimarantojen tietoja ja valvontatutkimustuloksia on valtakunnallisesti kerätty vuodesta 1995 lähtien. Suomen tultua Euroopan unionin jäseneksi aloitettiin uimarantojen valvontatietojen vuosittainen raportointi komissiolle. STM:n selvityksessä *Uimarantojen veden hygieeninen laatu Suomessa 1995* on koottu yleisten uimarantojen valvontatietoja (Koskela 1996). Seuraavat STM:n selvitykset koskevat suurten yleisten uimarantojen valvontaa ja veden laatua vuosina 1997 - 2002 ja 2003-2006.

Euroopan komissio laatii vuosittain ennen kesäkauden alkua raportin edellisen uimakauden uimaveden laadusta jäsenvaltioiden alueella. Suomen yleiset uimarannat ovat olleet raporteissa mukana vuodesta 1995. (Euroopan komissio 1996.)

4.1. Valtakunnallinen uimarantaselvitys vuonna 1972

Tietävästi tietoja kaikista yleisistä uimarannoista ei ole kerätty kuin vuonna 1972, kun vesihallitus lähetti kunnille kyselyn, jolla oli tarkoitus kartoittaa muun muassa silloisten uimarantojen ja maauimaloiden lukumäärää, niiden käyttöä, kuntoa ja veden laatua. Kyselyyn päädyttiin, koska vesihallituksella ei ollut aikaisempaa tietoa yleisistä uimarannoista, ja kyselyn tuloksia tarvittiin perusmateriaaliksi vesihallituksessa tapahtuvaan suunnitteluun ja kehittämistyöhön. Tutkimuksessa käsitelty materiaali edusti 70 - 80 % koko maan uimarannoista. Tutkimuksen perusteella Suomessa arvioitiin olleen vuonna 1972 noin 2600 yleistä uimarantaa. Uimahalleja oli samana ajankohtana 90 kpl ja maauimaloita 60 kpl. Tutkimuksessa kysyttiin uimarantojen käyttöönottoajankohtia. Uimarannoista 80 % oli otettu käyttöön vuosien 1950 - 1970 aikana. Ennen vuotta 1950 oli uimarannoista otettu käyttöön 9 % ja vuoden 1970 jälkeen rakennettujen uusien uimarantojen osuus kaikista uimarannoista oli tutkimuksen mukaan 11 %. (Vesihallitus 1974 1-5, 9, 37.)

Tutkimuksessa selvitettiin myös uimarannan tai maauimalan varustetasoa. Yleisimpiä uimarannan varusteita olivat käymälä, joka oli 70 %:lla uimarannoista ja pukeutumistilat, joita oli 63 %:lla uimarannoista. Neljännekseltä uimarannoilta puuttui käymälä ja pukeutumistilat, ja molemmat edellä mainituista varusteista oli vain noin puolella uimarannoista. Useimmiten uimarannan omisti ja hoiti kunta, myös yksityinen saattoi omistaa maapohjan, kuitenkin hoidosta vastasi useasti kunta. Kaikista uimarannoista yli 10 %:lla ei ollut omistajaa tai haltijaa, joka olisi vastannut sen ylläpidosta. Kolmasosa kunnista oli palkannut henkilökuntaa hoitamaan uimapaikkoja. (Vesihallitus 1974 13-16.)

4.2. STM:n suurten yleisten uimarantojen valvontaa koskevat selvitykset

STM:n selvityksen, *Uimaveden hygieeninen laatu Suomessa 1996*, mukaan uimaveden hygieeninen laatu oli erinomaista suurella osalla (72,6 %) yleisistä uimarannoista. Lähes kaikki rannat (99 %) täyttivät direktiivin raja-arvot. Uimaveden hygieeninen laatu ei poikennut merkittävästi eri puolilla Suomea. Etelä-Suomessa ja suurissa asutuskeskuksissa laatu oli jonkin verran huonompaa kuin muualla Suomessa. Yleisiä uimarantoja, yli 100 kävijän, oli raportin mukaan vuonna 1995 478 kpl. (Koskela 1996 16,23.)

Vuonna 2003 julkaistiin STM:n selvitys *Suurten yleisten uimarantojen valvonta ja veden laatu vuosina 1997 - 2002*. Uimavesien mikrobiologinen laatu oli erinomainen ja uimavedelle asetetut laatuvaatimukset täyttyivät suurella osalla (99,3 - 99,5 %) uimavesistä. Sinilevähavaintoja raportoitiin vuosittain useilta uimarannoilta. Yleisten uimarantojen määrä oli vähentynyt vuosien 1997 - 2002 aikana. Uimarantoja oli eniten vuonna 1996 eli 492 kpl. Tarkasteluvuosien aikana yleiset uimarannat vähenivät lähinnä jokien ja järvien rannoilta. Määrän vähenemiseen oli syynä uimarantojen vähäinen käyttö ja ettei uimarannoilla käynyt yli sataa kävijää. (Zacheus 2003, 16.)

Seuraava STM:n selvitys, *Suurten yleisten uimarantojen valvonta ja uimaveden laatu vuosina 2003 - 2006*, julkaistiin vuonna 2007. Tarkastelujaksolla Suomen yleisten uimarantojen vesi oli laadultaan erinomaista. Yksittäisiä uimaveden laadun huonontumisia aiheuttivat runsaiden sateiden aiheuttamat huuhtoumat, uimarannoilla oleskelevat linnut ja satunnaiset jätevesipäästöt. Sinilevähavaintoja raportoitiin vuosittain 15 - 30 uimarannan vedestä. Vuonna 2006 Suomessa oli 373 yleistä uimarantaa. Tarkastelujakson aikana uimarantojen määrä väheni vuosittain. Tähän oli syynä uimarantojen vähäinen käyttö eli uimarantojen päivittäiset kävijämäärät olivat alle sadan. (Zacheus 2007, 2, 6.)

4.3. Euroopan komission maaraportti 2010

Euroopan komissio julkaisee vuosittain jokaisen jäsenvaltion edellisen uimakauden uimavesitulokset maaraporteissaan. Suomalaisista uimarannoista maaraportteja on tehty vuodesta 1995 lähtien. Vuonna 2010 suomalaisten yleisten uimarantojen uimavesien laatu oli hyvää 98,8 %:lla rannoista. Erinomaista uimaveden laatu oli 87,2 %:lla sisävesien rannoista ja 74,4 %:lla rannikon rannoista. Sinilevähavaintoja raportoitiin seitsemältä yleiseltä uimarannalta. Vuonna 2010 Suomi raportoi komissiolle 328 yleisestä uimarannasta. Yleisten uimarantojen määrä oli vähentynyt 12:lla edellisestä vuodesta. Uimareiden vähäinen määrä, alle sata uimaria, oli syynä uimarantojen vähenemiseen. (Euroopan ympäristökeskus 2011b.)

5 UIMARANTOJEN VALVONNAN HAASTEET

Tässä luvussa käsitellään uimarantojen valvontaan liittyviä ongelmia ja haasteita. Terveydensuojelulain mukaisten valvottavien yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen määrä on vähentynyt Suomessa. STM:n selvitysten mukaan yleisten uimarantojen määrät ovat vähentyneet 1990 – luvun puolesta välistä lähtien (Zacheus 2003, 16; 2007, 2). Kunnan valvontaviranomaiset ovat pyytäneet apua aluehallintovirastoilta, Valviralta ja STM:ltä erilaisissa uimarantojen valvontaongelmissa, jonka vuoksi on tarvetta valvontaohjeen tekemiseen.

5.1. Uimarantojen valvonnan ongelmia

EU:n uimavesidirektiivin (2006/7/EY) mukaan uimaranta on mikä tahansa pintavesi, jossa toimivaltainen viranomaisen odottaa huomattavan määrän ihmisiä uivan ja jossa uimista viranomaisen ei ole pysyvästi kieltänyt. Suomessa uimarantatulkintaa hankaloittaa yleinen jokamiehenoikeus. Se oikeuttaa uimiseen millä tahansa rannalla paitsi silloin, jos ranta kuuluu kotirauhan piiriin tai jos omistaja on kieltänyt uimisen rannalla. (Suomen ympäristökeskus 2010.) Direktiiviä löyhästi tulkiten kaikki rannat, jotka ovat yleisessä käytössä, kuuluisivat lainsäädännön piiriin.

Ympäristöterveydenhuollon maksullisuuden takia ovat rantojen omistajien ja haltijoiden kulut nousseet viime vuosina. Uimarantojen vähäisen käytön vuoksi ja tai kustannussyistä toiminnanharjoittajat ovat ilmoittaneet poistavansa uimarantoja käytöstä. Käytännössä ainakin osassa uimarantoja uidaan niin kuin ennen, mutta niitä ei enää tarkasteta eikä uimavettä tutkita. Lainsäädännön (TsL ja KuTuL) mukaan vastuu on aina rannan omistajalla. Valvontaviranomaisten ongelmana on saada toiminnanharjoittaja ymmärtämään vastuunsa. Kunnat luopuvat uimarannoistaan, vaikka kesäisin loma-asukkaista täyttyvän kunnan imagon kannalta olisi tärkeää, että uimarannat ovat hyvässä kunnossa ja vesi tutkittua. Vaikka uimarannoista aiheutuneet kulut ovat nousseet, lieneekö niiden kasvaminen ollut oleellista verrattuna esimerkiksi kunnan liikuntatoimesta aiheutuviin muihin menoihin.

Vuonna 2010 Suomessa oli vielä 126 valvontayksikköä, mutta ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden muodostumisten vuoksi valvontayksikköjen määrä on vähentynyt. Vuonna 2011 niitä on 88 ja Ahvenanmaan alue. Valvontayksikköjä yhdistettäessä uimarantojen valvontavastuu saattaa siirtyä uudelle terveystarkastajalle eikä tietoa terveydenhoitolain aikaisesta hyväksymisestä tai terveydensuojelulain mukaisesta ilmoituskäsittelystä ole enää helposti saatavilla. Tieto saattaa olla myös jossain edellisen valvontayksikön arkistoissa. Lisäksi valvonnan ongelmana on niin sanotun hiljaisen tiedon katoaminen terveystarkastajien eläkkeelle jäämisen myötä.

Molemmassa STM:n uimarantavesiä koskevissa asetuksissa on määräyksiä terveydellisistä laatuvaatimuksista. Laatuvaatimukset koskevat uimaveden mikrobiologista ja aistinvaraista laatua ja syanobakteerien esiintymistä

uimarantavedessä. Kun terveydelliset laatuvaatimukset eivät täyty uimarannalla, lain tulkinta on selkeä. Mutta, jos ei uimarannalle löydy toiminnanharjoittajaa eikä siitä valvontaviranomaisen pyynnöistä huolimatta tehdä uimarantailmoitusta, miten silloin sovelletaan terveydensuojelulakia. Onko valvontaviranomaisella oikeus kieltää uimarannan käyttö? Voiko valvontaviranomainen vaatia omistajaa tai haltijaa tekemään ilmoituksen uimarannasta sanktion uhalla?

5.2. Esimerkkitapauksia

Kunnalliset valvontaviranomaiset ovat kysyneet aluehallintovirastoilta, Valvirasta ja STM:sta neuvoja uimarantojen valvonnassa vastaan tullessiin ongelmiin. Tässä luvussa on kerrottu seitsemän esimerkkitapausta, jotka on lähetetty aluehallintoviranomaisille ja STM:lle eri puolilta Suomea. (Mustakallio sähköpostiviestit 8.2, 21.2, ja 7.3.2011; Rapala sähköpostiviesti 2.2.2011):

Joen rannalla on laituri, pelastusrengas, kuivakäymälä, uimakoppi sekä grillikatot. Rannalla on uimareita aurinkoisena päivänä alle sata. Rannan yhteydessä on pysäköintialue. Rannan maanomistaja on kaupunki, mutta asukasyhdistys ylläpitää rantarakenteita. Asukasyhdistyksen ja kaupungin välillä on suullinen sopimus rannan käytöstä. Yleisen uimarannan ilmoitusta on pyydetty asukasyhdistykseltä. Kumpi tekee ilmoituksen yleisestä uimarannasta kaupunki vai asukasyhdistys?

Merenrannalla on laituri (ei uimalaituri) ja rakennettu hiekkaranta. Rannan ylläpitäjä ilmoittaa rannan olevan asukasyhdistyksen ylläpitämä yksityinen uimaranta, jota saa omalla vastuulla käyttää uimarantana. Samalla asukasyhdistys toivoo käyttäjiltä avustuksia rannan ylläpitoon. Rantaa alue on kaupungin omistama. Asukasyhdistyksen ja kaupungin välillä on suullinen sopimus rannan käytöstä. Yleisen uimarannan ilmoitusta on pyydetty asukasyhdistykseltä. Kumpi tekee ilmoituksen yleisestä uimarannasta kaupunki vai asukasyhdistys?

Kunta ei omasta mielestään pidä yllä minkäänlaista uimarantaa, vaikka mainostaa itseään vetovoimaisena matkailu- ja vapaa-ajanviettokuntana. Kunta on vuokrannut saaren nokassa sijaitsevan omistamansa leirintäalueen eräälle yhdistykselle. Kunta ja yhdistys eivät sano ylläpitävänsä leirintäalueen yhteydessä uimarantaa. Pukukoppeja leirintäalueella on muutamia. Heillä ei ole omasta mielestään omistuksessaan uimarantaa, sillä leirintäalueen tontti ei ulotu meren rantaan saakka, vaan rannassa on muutaman metrin suikale ns. jakokunnan maata. Kunnanjohtajan mukaan kunta ei ylläpidä uimarantaa. Terveysvalvonta valvoo veden laatua pari kertaa kesässä omalla kustannuksella.

Lapsiperheiden ja nuorten suosimalla maisemoidulla hiekkakuopalla käy päivittäin yli sata uimaria. Rannalla ei ole mitään uimarantavarusteita. Maanomistaja on yksityinen, jolla ei ole mitään sitä vastaan, että siellä uidaan. Kunta ei ole valmis ottamaan rantaa viralliseksi rannaksi. Terveysvalvonta valvoo veden laatua kolme kertaa kesässä.

Asutusalueen keskellä on kunnan maisemoima hiekkakuoppa, jonka toiseen päähän on rakennettu lasten leikkipaikka. Asutusalueen asukkaiden lisäksi rannalle tulee uimareita muualta kunnasta. Kunta on harkinnut ilmoituksen tekemistä kunnes selvisi, että uimapaikka on pohjavesialueella. Käsitelläänkö ilmoitus yleisestä uimarannasta vai kielletäänkö uiminen pohjavesialueella?

Uimaranta on valtatievarrella sijaitsevalla vilkkaassa käytössä olevalla levähdysalueella. Levähdysalueen pitäjän tehtäviin ei kuulu uimarannan ylläpito, jonka vuoksi se on kiellettyyn ylläpitämästä levähdysalueen uimarantaa. Levähdysalueen uimaranta on kuitenkin sellainen, että lämpimänä kesäpäivänä siellä on paljon uimareita. Uimarannalle etsitään ylläpitäjää.

Erään kunnan hallinnassa ja ylläpidettävänä on paljon yleisiä uimarantoja. Kustannusten karsimiseksi kunnalla on tarkoitus lakkauttaa suuri osa yleisistä uimarannoista ja siirtää rannat kyläyhdistysten vastuulle. Kyläyhdistyksillä ei ole varaa ylläpitää rantoja yleisinä uimarantoina, koska silloin niihin kohdistuisi tarkastus-, näytteenotto-, ja uimaveden laboratorioskustannukset. Kyläyhdistyksillä on kuitenkin halu säilyttää uimarannat ns. uimapaikkoina. Jos kyläyhdistys haluaa tarjota entisen yleisen uimarannan varusteineen vain kyläyhdistyksen käyttöön, mitä lainsäädännön vaatimuksia tai tulkintoja silloin noudatetaan? Onko yleisten uimakoulujen pito kyläyhdistyksen uimapaikalla kiellettyä, vai voidaan sallia jos ranta on sukellellettu ja tarkastettu, vesi tutkittua ja uimakoulun pitäjä tuo mukanaan pelastusvälineistön?

6 KYSELYTUTKIMUS

Yleisiä uimarantoja koskevaa tietoa on Suomessa kerätty vuodesta 1995, mutta pienistä yleisistä uimarannoista ei ole kerätty tietoja valtakunnallisesti. Siksi opinnäytetyössä päädyttiin toteuttamaan *Yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen valvontakäytäntöjä koskeva kysely*. Ainoastaan vesihallituksen vuonna 1972 tekemässä kyselyssä on selvitetty muun muassa uimarantojen määrää, rakenteita ja käyttöä. Tällöin valvottiin yleisiä uimarantoja yhden lainsäädännön nojalla, uimarantoja ei jaettu yleisiin uimarantoihin ja pieniin yleisiin uimarantoihin.

6.1. Kyselymenetelmän valinta

Kyselymenetelmäksi valittiin Survey-tutkimus, jonka tavoitteena on saada tietyin kriteerein valitulta joukolta vastauksia samoihin kysymyksiin. Tutkimus voidaan toteuttaa sekä kvantitatiivisena että kvalitatiivisena. Tutkimuksen avulla kootaan yksityiskohtaista tietoa ilmiöstä ja vertaillaan ilmiötä. Sen avulla saadaan tietoa miten eri tahot tekevät samanlaisessa tilanteessa samantyyppisille ongelmille. (Anttila, P. 1998 251.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa ilmiötä voidaan ja halutaan tutkia määrin ja numeroin. Tutkimustuloksilla saadaan tietoa siitä, missä määrin jotakin ominaisuutta on vertailtavissa tai mitatuissa kohteissa. Kvantitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on, että tutkitaan aikaisemman asiantuntijahaastattelujen tai aikaisempien tutkimustuloksien avulla, mitkä ovat tähänastisten tietojen mukaan mitattavissa tai verrattavissa olevat tekijät. (Anttila, P. 1998 133.)

Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää ja tulkita jonkin ilmiön esiintymisen syitä ja merkityksiä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineisto on vapaamuotoista ja analysointi perustuu laadullisten erojen ja samankaltaisuuksien luokitteluun ja tulkintaan. Kvalitatiivinen tutkimus on teoriaa kehittävä tutkimusta. Tilastollinen tutkimus voi antaa luotettavaa tai yleistettävää tietoa suunnittelun ja ratkaisujen pohjaksi. Kvalitatiivisella tutkimuksella lähestytään toimintatapojen analyysia ja saadaan ideoita esimerkiksi palvelujen sisällön kehittämiseksi (Koivula, U-M ym. 1999 19, 35.)

Kyselyssä käytettiin sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista tutkimusta sen vuoksi, ettei yleisten uimarantojen valvonnasta oltu tehty vastaavaa tutkimusta aiemmin. Uimarantojen valvonnasta haluttiin selvittää selkeitä lukumäärätietoja: muun muassa yleisten uimarantojen määriä, pienten yleisten uimarantojen määriä ja tehtyjen uimavesiprofiilien määriä. Avointen kysymysten avulla toivottiin saatavan valvontayksikköjen mielipiteitä nykyisestä uimarantojen valvontaa koskevasta lainsäädännöstä. Kysymysten avulla haluttiin selvittää syitä oletettuun ilmiöön, yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen vähenemiseen Suomessa.

Koska uimarantojen valvontaa on tutkittu harvoin, nousi esiin useita kiinnostavia asioita, joita voisi selvittää. Kysymysten määrää piti kuitenkin rajoittaa, jottei kyselystä olisi tullut liian pitkä. Kysely lähetettiin kaikille

ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköille, koska uimarantoja koskevia valvontatietoja haluttiin eri puolilta Suomea. Valvontayksiköiden määrä on laskenut viime vuosina, joten niitä oli kyselyn ajankohtana 88. Oletuksena oli, että noin puolet valvontayksiköistä vastaisi kyselyyn, joten kyselyn lähettäminen kaikille valvontayksiköille oli mahdollista.

6.2. Kyselyn toteutus

Yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen valvontakäytäntöjä koskeva kysely (liite 1) lähetettiin Webropol- kyselynä kaikille kunnallisille ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköille, joita vuonna 2011 oli 88. Kysely lähetettiin aluehallintovirastojen ympäristöterveydenhuollon ylitarkastajien kautta alueiden uimarantojen valvonnasta vastaaville valvontayksiköille Etelä-Suomen, Lounais-Suomen, Länsi- ja Sisä-Suomen, Itä-Suomen, Pohjois-Suomen ja Lapin Aluehallintovirastojen sekä Ahvenanmaan valtioturvaston alueilla. Kysely lähetettiin saatteella, jossa pyydettiin yhtä vastausta yksikköä kohden. Kysely lähetettiin kesäkuun alussa 2011 ja vastausaikaa valvontayksiköillä oli kesäkuun loppuun saakka. Kyselystä lähetettiin yksi muistutus sähköposti vähän ennen vastausajan loppumista.

Kysymykset tehtiin yhteistyössä Etelä-Suomen aluehallintoviraston, Valviran ja Terveystieteiden ja Hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijoiden kanssa. Kohderyhmän edustaja pilotoi kyselylomakkeen. Etelä-Suomen aluehallintovirasto käännätti kyselyn myös ruotsin kielelle (liite 2).

Uimarantakyselyn alussa kysyttiin ympäristöterveydenhuollon yksikön nimeä ja yhteystietoja, jos tarvittaessa jouduttaisiin tekemään tarkentavia kysymyksiä. Lisäksi kysyttiin aluehallintoviranomaista, jotta saataisiin tietoja siitä, miten kyselyyn vastattiin eri puolilta Suomea. Varsinaisia uimarantojen valvontaa koskevia kysymyksiä oli 22 kappaletta. Kyselyssä oli sekä yleisten uimarantojen että pienten yleisten uimarantojen valvontaa koskevia kysymyksiä.

Ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköille suunnatun kyselyn avulla selvitettiin, miten uimarantojen lukumäärät sekä yleisten että pienten yleisten uimarantojen ovat muuttuneet uimavesidirektiivin (2006/7/EY) ja Suomen kansallisten uimaranta-asetusten (STMa 177/2008 ja 354/2008) voimaan tulon jälkeen. Kyselyllä haluttiin selvittää yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen lukumäärien muutosta vuodesta 2005 vuoteen 2011. Lisäksi selvitettiin uimarantojen valvontaa ja valvonnassa eteen tulleita ongelmia. Kyselyssä oli esimerkiksi uimarantojen rakenteita ja uimarantaprofiilien lukumääriä koskevat kysymykset. Avoimina kysymyksinä kysyttiin muun muassa sitä, millaisia vaikeuksia uimarantojen valvonnassa on ollut ja syitä uimarantojen lakkauttamiselle. Lisäksi valvontayksiköiltä kysyttiin, millaisia olemassa olevia hyviä valvontakäytäntöjä niillä on käytössään.

Kyselyn vastauksista osa voitiin analysoida tilastomatematisesti ja tuloksia voitiin esittää myös diagrammien avulla. Avoimia kysymyksiä analy-

soitiin etsimällä vastauksista samankaltaisuuksia ja luokittelemalla vastauksia. Vertailemalla aikaisempien yhteenvetojen ja nyt tehdyn kyselyn tuloksia ja johtopäätöksiä voitiin arvioida opinnäytetyön kyselyn luotettavuutta. Lisäksi vertailemalla aikaisempiin tutkimuksiin saatiin tietoa, miten uimarannat ja niiden valvonta on muuttunut nyky-Suomessa.

6.3. Kyselyn tavoite

Opinnäytetyönä tehtävällä kyselyllä pyritään saamaan yhteenveto uimarantojen valvonnan käytännöistä ja haasteista, jota uimavesien valvontaa ohjaavat valtakunnalliset viranomaiset, Valvira ja alueelliset viranomaiset, voisivat käyttää apuna uimarantavalvonnan ohjeistamisessa. Tarvittaessa ohjeilla saadaan tulkintoja kuntien ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköiden valvontakäytäntöjen yhdenmukaistamiseksi. Valvontakäytäntöjen yhdenmukaistuessa toiminnanharjoittajat eri puolilla Suomea tulevat kohdelluiksi samalla tavalla. Kuntien viranomaiset voivat käyttää ohjetta apuna uimarantojen ilmoitusten käsittelyissä ja muussa valvonnassa. Epäselvissä tapauksissa voidaan nojata ohjeeseen ja vedota siihen, että yleinen käytäntö Suomessa on ohjeen mukainen. Tällä muun muassa estettäisiin uimarantojen omistajien tai haltijoiden omavaltaiset tulkinnat siitä, mikä on yleinen uimaranta.

7 KYSELYN TULOSTEN ESITTELY JA ANALYSOINTI

Uimarantojen valvontakäytäntöjä koskevaan kyselyyn vastasi 44 valvontayksikköä eri puolilta Suomea. Vuonna 2011 Suomessa on kaiken kaikkiaan 88 valvontayksikköä ja Ahvenanmaan valtionviraston alue. Puolet valvontayksiköistä vastasi kyselyyn, joten vastausprosenttia voidaan pitää hyvänä. Kyselyyn osallistui erikokoisia valvontayksiköitä yhden kunnan suuruisista 13 kunnan yhteistoiminta-alueisiin. Suhteutettuna kyselyyn osallistuneiden valvontayksikköjen kuntien määrä Suomen kuntien määrään, kyselyllä saatiin uimarantatietoja noin puolelta Suomen kunnista.

Kyselyn ajankohta oli alkukesä, joka saattoi vaikuttaa vastausaktiivisuuteen. Perinteisesti alkukesällä valvontayksiköillä alkavat kesäkiireet; kesäajaisia perehdytetään ja vakituisista viranhaltijoista osa viettää kesälomaa. Kyselyyn vastanneiden valvontayksikköjen yleisten uimarantojen määrää vertailemalla voidaan tehdä johtopäätös, että ne valvontayksiköt, joilla on enemmän yleisiä uimarantoja, vastasivat ahkerammin kyselyyn kuin ne, joilla näitä rantoja on vähemmän.

7.1. Tiedonsaanti eri puolilta Suomea

Kysymällä, minkä aluehallintoviranomaisen alueella valvontayksikkö sijaitti, saatiin tietoja siitä, miten eri puolilta Suomea osallistuttiin kyselyyn. Valvontayksiköistä 43 vastasi tähän kysymykseen ja vastauksia tuli jokaisen aluehallintoviraston alueelta.

Eniten vastauksia tuli Lounais-Suomen aluehallintoviraston alueelta, jonka valvontayksiköistä 72 % vastasi kyselyyn. Etelä-Suomen, Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen aluehallintovirastojen alueiden valvontayksikköjen vastausprosentti oli 58. Lapin aluehallintoviraston alueen valvontayksiköistä 35 % vastasi kyselyyn ja Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston alueella 30 % valvontayksiköistä vastasi kyselyyn.

Yleisiä uimarantoja oli Suomessa vuonna 2011 323 kappaletta, joista 102 on Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella. Yleisistä uimarannoista 30 on Lounais-Suomen aluehallintoviraston alueella, 99 Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston alueella, 52 Itä-Suomen aluehallintoviraston alueella, 25 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella ja 6 Lapin aluehallintoviraston alueella. (Valvira 2011b.)

Vaikka Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston alueen valvontayksiköt osallistuivat heikommin kyselyyn kuin muiden aluehallintovirastojen valvontayksiköt, vastausprosentti 30 % yksiköistä, kyselyyn osallistuneiden valvontayksiköiden alueilla oli yli puolet edellä mainittujen aluehallintovirastojen yleisistä uimarannoista. Samoin Lapin kaikki 6 yleistä uimarantaa olivat mukana kyselyssä (vastausprosentti 35 kunnista) ja myös Pohjois-Suomen (vastausprosentti 58), yleisistä uimarannoista 70 % oli mukana kyselyssä. Muiden aluehallintovirastojen alueella vastausprosentti ja yleisten uimarantojen määrät olivat suurin piirtein linjassa keskenään.

7.2. Uimarantojen määrät vuosina 2011 ja 2005

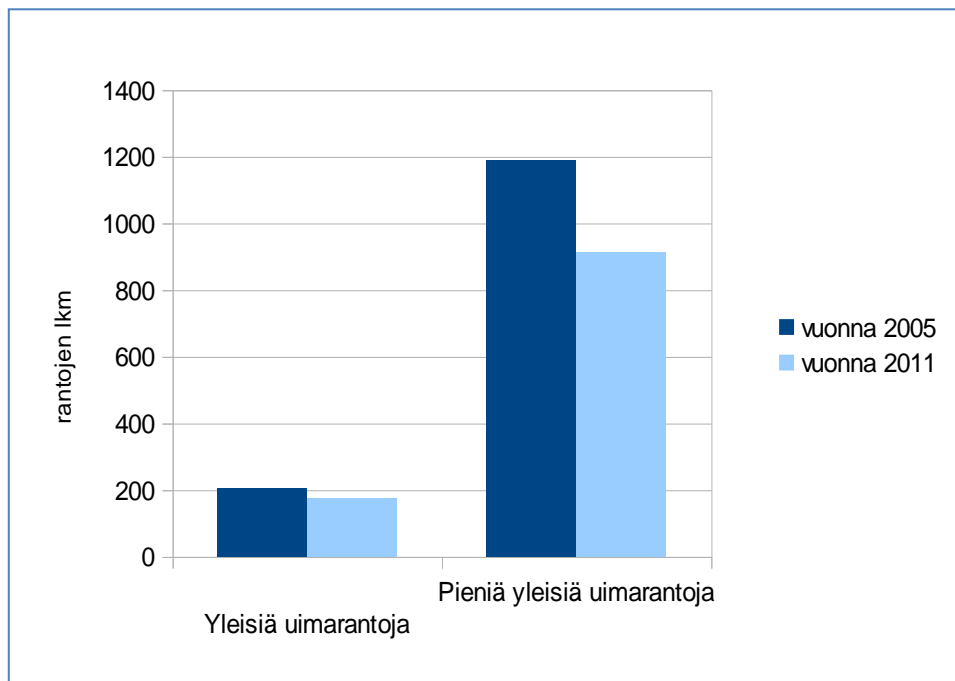
Kyselyllä selvitettiin yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen määriä vuonna 2005 ennen uimavesidirektiivin (2006/7/EY) voimaan tuloa. Lisäksi kysyttiin valvottujen uimarantojen lukumäärää kesällä 2011. Uimarantojen lukumääriä vertailemalla saatiin tietoa, ovatko lainsäädännön muutokset vaikuttaneet valvottujen uimarantojen määriin. Kyselystä saadun aineiston perusteella yleisten uimarantojen määrä vuonna 2011 oli 176 uimarantaa, joista kaikilla on rakenteita (esim. ilmoitustaulu, wc...). Vuonna 2005 yleisiä uimarantoja oli 204. Uimaranta-asetuksen voimaan tulon jälkeen yleisten uimarantojen määrä on vähentynyt kyselyyn vastanneiden valvontayksiköiden alueella 14 prosentilla (28 rantaa).

Lisäksi kysyttiin, onko valvontayksikön alueella sellaisia alle sadan uimarin rantoja, joita valvotaan samoin kuin yli sadan uimarin rantoja. Kyselyn aineistossa olleesta 176 yleisestä uimarannasta osaa valvotaan yleisten uimarantojen valvontaa koskevan asetuksen mukaisesti, vaikka näillä käy vähemmän kuin 100 uimaria päivässä. Osa vastaajista tulkitse kysymystä siten, että vastaukseksi oli laitettu sama luku, joka oli merkitty pienten yleisten uimarantojen määräksi. Kun lukemasta vähennettiin sama luku, joka oli merkitty pienten yleisten uimarantojen määräksi (50) saatiin tällaisten uimarantojen määräksi 34. Tämä luku lienee suunnilleen oikea arvo. Voitaneen siis todeta, että valvontayksiköiden alueella on olemassa alle sadan kävijän rantoja, joita valvotaan yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta annetun STM:n asetuksen (177/2008) mukaisesti.

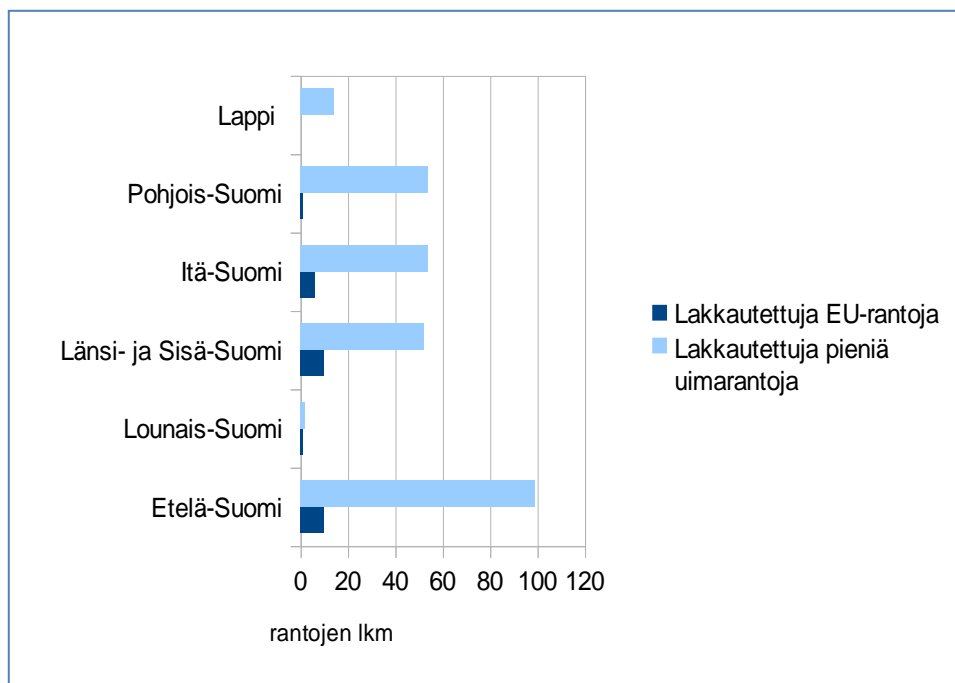
Pienten yleisten uimarantojen määrä vuonna 2011 oli 914 rantaa, joista 92 %:lla (847 rantaa) on rakenteita (esim. ilmoitustaulu, wc...). Yksi valvontayksikkö ei vastannut rakenteita koskevaan kysymykseen. Vuonna 2005 pienten yleisten uimarantojen lukumäärä oli 1189. Yksi valvontayksikkö ei vastannut kysymykseen pienten yleisten uimarantojen määrästä vuonna 2005. Pienten yleisten uimarantojen laatuvaatimuksista ja valvonnasta annetun STM:n asetuksen (354/2008) voimaan tulon jälkeen valvottujen pienten yleisten uimarantojen määrä on vähentynyt kyselyyn vastanneiden valvontayksiköiden alueella 23 prosentilla (275 rantaa). Kuviossa 1 on kuvattu yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen lukumäärien lasku vuodesta 2005 vuoteen 2011.

Eri valvontayksiköiden kesken oli suuria eroja. Joidenkin alueella pienten yleisten uimarantojen määrä on jopa lisääntynyt, mutta pääsääntöisesti niiden määrä on vähentynyt. Joissakin tapauksissa niiden määrä on vähentynyt jopa 60 prosentilla. Valvotut uimarannat ovat vähentyneet eri tavoin myös alueittain. Eniten pieniä yleisiä uimarantoja on lakkautettu Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella kun taas Lounais-Suomen aluehallintoviraston alueella on vähiten lakkautettuja uimarantoja. Kuviossa 2 on kuvattu yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen väheneminen lukumäärinä eri aluehallintovirastojen alueilla. Kun lakkautettujen uimarantojen määriä vertaillaan aluehallintovirastojen alueella olevien rantojen määrään, suhteessa eniten pienten yleisten uimarantojen määrä on vähentynyt Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella. Kuviossa 3 on kuvattu yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen vähenemi-

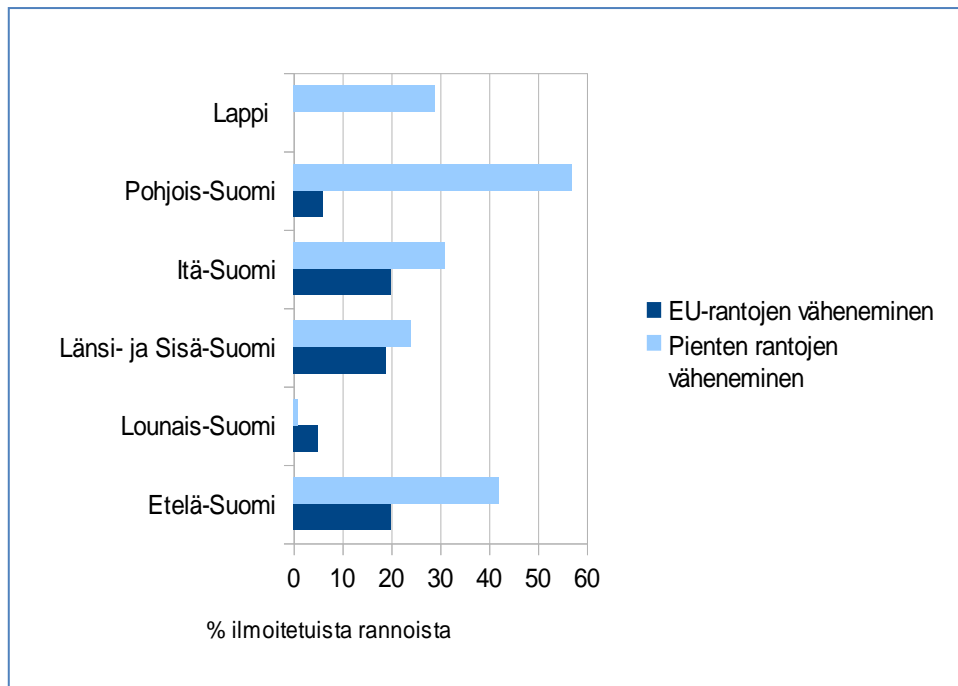
nen suhteutettuna uimarantojen määrään eri aluehallintovirastojen alueilla. Kuvioissa yleisistä uimarannoista on käytetty nimitystä EU- uimaranta.

Kuvio 1. Yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen määrät vuosina 2005 ja 2011

Kuvio 2. Lakkautettujen yleisten uimarantojen (EU-rantojen) ja pienten yleisten uimarantojen määrät alueittain vuodesta 2005 vuoteen 2011

Kuvio 3. Yleisten valvottujen uimarantojen väheneminen (%) alueittain vuodesta 2005 vuoteen 2011

Uimarantojen määrä vuodesta 2005 vuoteen 2011 on pääsääntöisesti vähentynyt. Pieniä yleisiä uimarantoja oli poistettu valvonnan piiristä eniten kunnissa, joissa on paljon järviä. Vuonna 1972 tehdyn valtakunnallisen uimarantaselvityksen mukaan Suomessa oli tuolloin noin 2600 uimarantaa, 60 maauimalaa ja 90 uimahallia (Vesihallitus 1972, 37). Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliiton vuonna 2007 tehdyn selvityksen mukaan uimahalleja oli noin 200 ja kylpylöitä 50. Uimahallit ovat ympäri vuoden käytössä ja niitä käytetään uimakoulujen pitopaikkoina ja uimataidon ylläpitopaikkoina. (Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto 2007.)

Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto on selvittänyt raportissaan, Uimahallien asiakastytyvyisyys 2010, muun muassa vesiliikunnan harrastamista uimahallissa. Tutkimuksen mukaan noin puolet väestöstä harrastaa uintia tai vesiliikuntaa uimahallissa vähintään kerran vuodessa. Kyselyyn vastanneista suomalaisista 62 % kertoi oppineensa uimaan luonnon vesissä. Neljännes vastanneista kertoi oppineensa uimaan uimahallissa. Nuorista, alle 25-vuotiaista, noin puolet oli oppinut uimaan uimahallissa ja heistä neljännes oli oppinut uimaan uimahallissa järjestetyssä uimakoulussa. Uimahallien asiakkaista vajaa puolet kertoi, että työnantaja tukee uimahallikäyntejä. (Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto 2011, 2,28.)

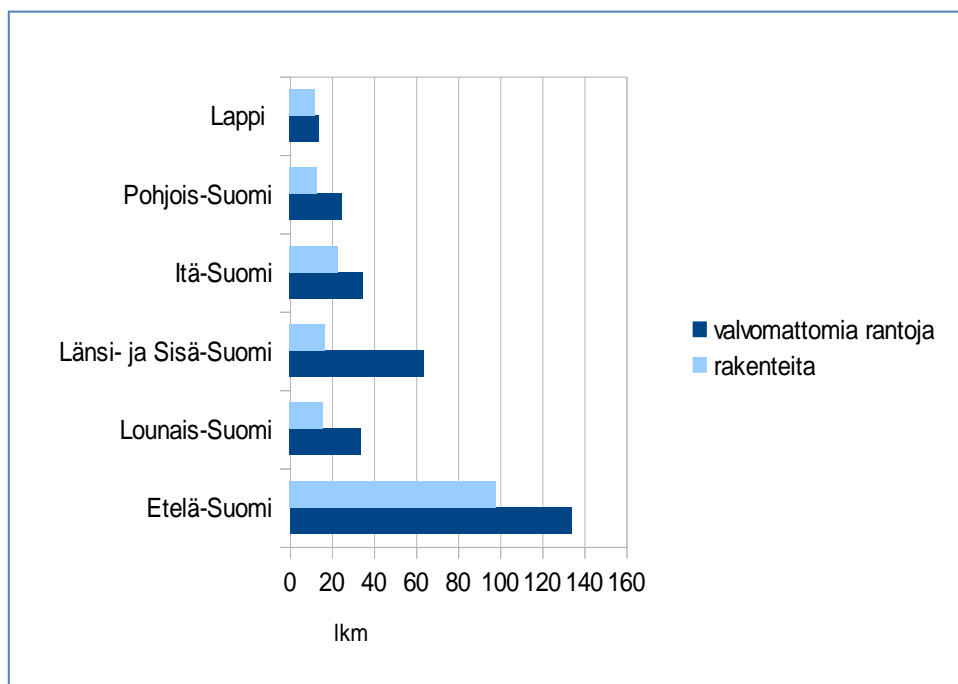
Uimahallien määrä on kasvanut Suomessa kaksinkertaiseksi sitten 1970-luvun. Uinnin harrastaminen on siirtynyt sisätiloihin, mikä lienee yhtenä syynä siihen, että uimarien määrät uimarannoilla ovat vähentyneet ja jonka vuoksi vähän käytettyjen uimarantojen ylläpidosta on luovuttu.

7.3. Valvontaviranomaisen tiedossa olevat valvomattomat uimarannat

Valvontayksikköjen alueella arvioitiin olevan 306 yleisessä käytössä olevaa uimarantaa, joita ei valvota. Eniten näitä rantoja oli sellaisten valvontayksikköiden alueella, joiden pienten yleisten uimarantojen määrä oli oleellisesti vähentynyt. Rakenteita oli 179 (56 %) valvomattomalla uimarannalla. Valvontayksiköistä 40 vastasi kysymykseen valvomattomien uimarantojen määrästä ja 37 valvontayksikköä kysymykseen, monellako valvomattomalla uimarannalla on rakenteita. Molemmissa kysymyksissä pyydettiin arviota, jos todellista määrää ei ollut tiedossa.

Eniten valvomattomia uimarantoja, joissa on rakenteita, oli Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella. Seuraavaksi eniten niitä oli Länsi- ja Sisä-Suomen ja Itä-Suomen aluehallintovirastojen alueilla. Näiden aluehallintovirastojen alueella on paljon järviä. Kuviossa 4 on kuvattu valvomattomien uimarantojen määrät alueittain ja kuinka monella rannalla on rakenteita.

Uimarannat ovat nykyään paremmin varustettuja kuin 1970-luvulla. Valtakunnallisessa uimarantaselvityksessä vuonna 1972 selvitettiin myös varusteiden määrää. Selvityksen mukaan sekä käymälä ja pukeutumistilat olivat noin puolella uimarannoista (Vesihallitus 1974). Nyt tehdyn kyselyn mukaan kaikilla yleisillä uimarannoilla ja pienistä yleisistä uimarannoista 92 %:lla oli rakenteita. Kyselyssä ei selvitetty tarkemmin, minkälaisia rakenteita uimarannoilla on, viitattiin vain niihin. Opetushallituksen uimarantaopasta käytetään työkaluna kunnissa ja terveysturvallisuuden yksiköissä ja oletuksena on, että uimarannoilla on oppaan mukaisia rakenteita. Hyvin usein vähemmän varustetulta uimarannalta löytyy wc, pukusuojat ja roska-astia.

Kuvio 4. Valvomattomien uimarantojen määrät ja rannat, joissa rakenteita alueittain

7.4. Uimarilaskennan suorittaminen

Uimarantakyselyssä kysyttiin, kuinka monella yleisellä uimarannalla on tehty uimarilaskentaa. Uimarilaskentaa voidaan käyttää apuna määrittäessä uimarantaa yleiseksi rannaksi tai pieneksi yleiseksi uimarannaksi. Uimarilaskennan käyttäminen on suositeltavaa varsinkin silloin, kun yleinen uimaranta muutetaan pieneksi yleiseksi uimarannaksi.

Uimarilaskennan toteuttamista koskevaan kysymykseen vastasi 37 valvontayksikköä. Yleisistä uimarannoista 37 %:lla (65 rantaa) on suoritettu uimarilaskenta. Pienistä yleisistä uimarannoista 10 %:lla (90 rantaa) on suoritettu uimarilaskenta. Vastausten analysoinnissa on oletettu, että uimarilaskentaa ei ole suoritettu niiden valvontayksiköiden uimarannoilla, jotka eivät vastanneet kysymykseen.

Uimarannan ylläpitäjä on toteuttanut uimarilaskennan esimerkiksi siten, että uinninvalvoja, kesätyöntekijä tai rantasiistikki oli laskenut uimareiden määrän. Valvontaviranomaisen uimarilaskenta perustuu näytteenoton yhteydessä tapahtuvaan havainnointiin, uimarimäärien pistokoeluonteiseen laskentaan tai hellepäivien kävijämäärien laskentaan.

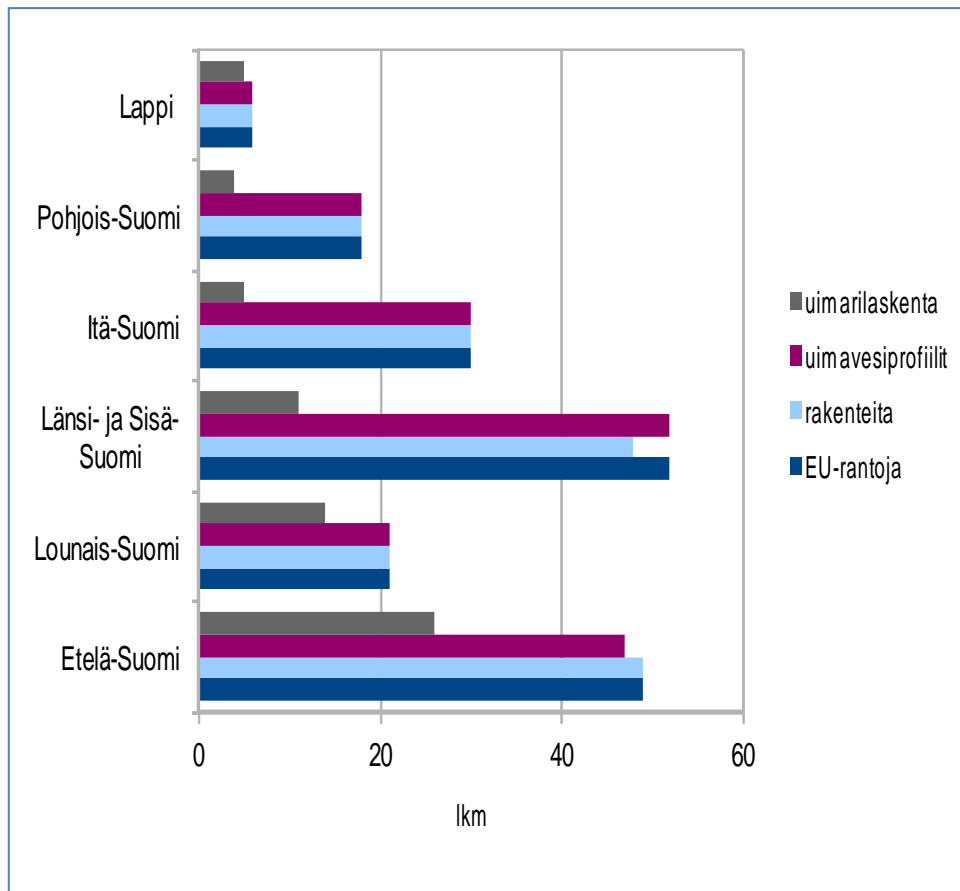
7.5. Uimavesiprofiilien tekeminen

Uimavesiprofiili on kirjallinen kuvaus uimarannasta. Lisäksi siinä voi olla kuvia ja karttoja uimaranta-alueesta. Uimarannan omistaja tai haltija tekee sen yhteistyössä kunnan terveydensuojeluviranomaisen kanssa. Uimavesiprofiilissa kuvataan muun muassa uimaveden ominaisuuksia. Lisäksi siinä määritetään ja arvioidaan uimaveden ja uimarien terveyden mahdollisesti vaikuttavia saastumissyitä. (STTV 2008, 12.)

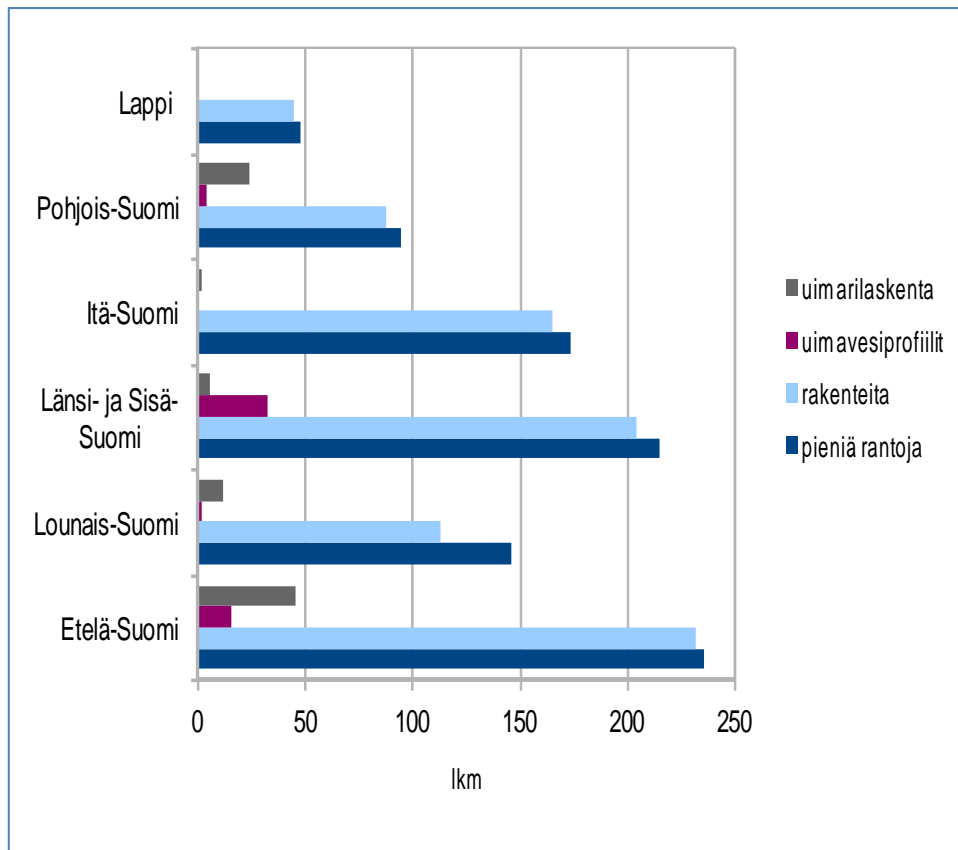
Uimavesiprofiili oli tehty 174 yleiselle uimarannalle, ainoastaan kahden uimarannan uimavesiprofiili oli vielä tekemättä kyselyyn vastaamisen ajankohtana. Pienille yleisille uimarannoille uimavesiprofiileja oli tehty 6 %:lle uimarannoista (55 kpl). Kahden valvontayksikön alueella lähes kaikille pienille yleisille uimarannoille oli tehty uimavesiprofiilit, yhteensä 46 kpl. Viiden valvontayksikön alueella uimavesiprofiileja oli tehty yhteensä yhdeksälle pienelle yleiselle uimarannalle. Vastausten analysoinnissa on oletettu, että uimavesiprofiileja ei ole tehty niissä valvontayksiköissä, jotka eivät vastanneet kysymykseen.

Uimavesiprofiili tulee tehdä yleisille uimarannoille ja niin kyselyn mukaan olivat valvontayksiköt tehneetkin. Lainsäädäntö ei vaadi uimavesiprofiilin tekemistä pienille yleisille uimarannoille, mikä lienee syynä että niitä oli tehty vain muutamien valvontayksiköiden alueella. Uimavesiprofiilien tekemiseen on mallipohja ja sen tekemiseen tarvitaan monenlaisia tietoja uimarannasta ja -vedestä. Lisäksi uimavesiprofiilin tekijällä, uimarannan omistajalla tai haltijalla ja kunnan terveydensuojeluviranomaisella, tulee olla riittävästi aikaa profiilin tekemiseen.

Kuviossa 5 on kuvattuna yleisten uimarantojen lukumäärät, rannat, joilla on rakenteita, rannoille tehdyt uimavesiprofiilit ja uimarilaskennat eri aluehallintovirastojen alueilla. Kuviossa 6 on kuvattuna samat lukumäärät pienten yleisten uimarantojen osalta.

Kuvio 5. Yleisten uimarantojen (EU-rantojen) lukumäärä, rakenteet, uimavesiprofiilit ja uimarilaskenta alueittain

Kuvio 6. Pienten yleisten uimarantojen määrä, rakenteet, uimavesiprofiilit ja uimarilaskenta alueittain

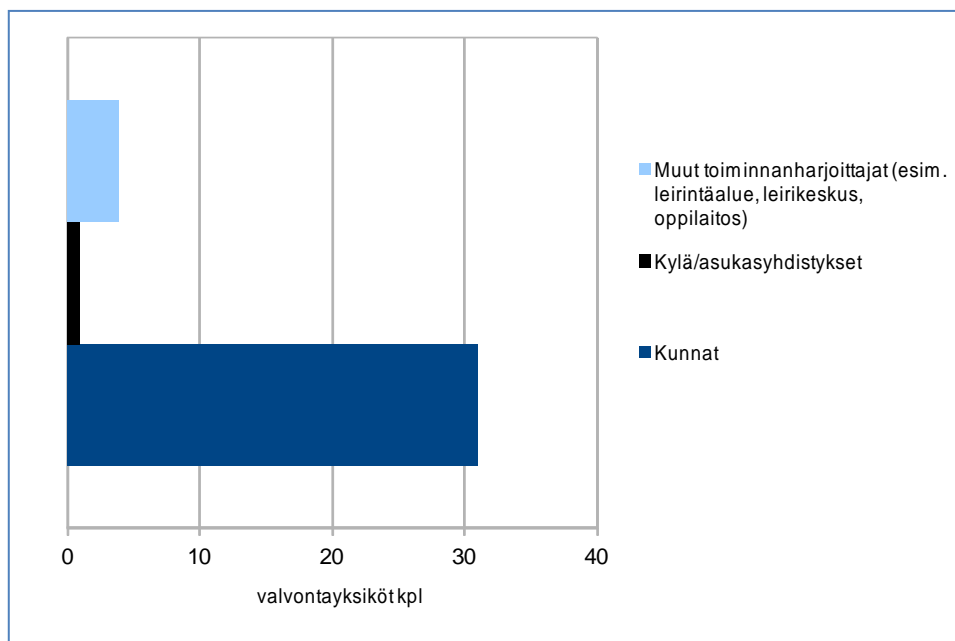
7.6. Yleisen uimarannan ja pienen yleisen uimarannan ilmoituksia tehneet toiminnanharjoittajat

Kyselyllä selvitettiin, mitkä toiminnanharjoittajat ovat tehneet yleisen uimarannan ja pienen yleisen uimarannan ilmoituksia valvontayksikön alueella. Vastausvaihtoehtoja oli kolme: kunnat, kylä/asukas yhdistykset ja muut toiminnanharjoittajat (esim. leirintäalue, leirikeskus, oppilaitos). Lisäkysymyksenä kysyttiin ilmoitusten määrää.

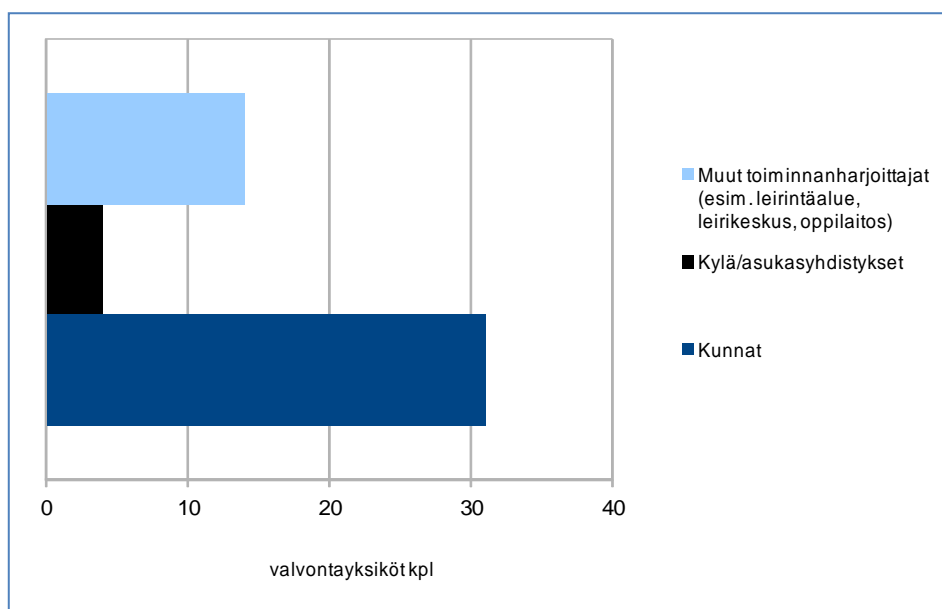
Yleisen uimarannan ilmoituksia oli tehty 31 valvontayksikön alueella yhteensä 89 uimarannasta. Näistä pääosa oli kuntien tekemiä ilmoituksia. Yhden valvontayksikön alueella kylä-, asukas yhdistys tai vastaava oli tehnyt yleisen uimarannan ilmoituksia. Neljän valvontayksikön alueella muu toiminnanharjoittaja (esim. leirintäalue, leirikeskus, oppilaitos) oli tehnyt ilmoituksen yleisestä uimarannasta. Kaikki valvontayksiköt eivät vastanneet ilmoitettujen yleisten uimarantojen lukumäärää koskevaan kysymykseen.

Pienen yleisen uimarannan ilmoituksia oli tehty 31 valvontayksikön alueella yhteensä 338 uimarannasta. Näistä pääosa oli kuntien tekemiä ilmoituksia. Neljän valvontayksikön alueella kylä-, asukas yhdistys tai vastaava oli tehnyt pienen yleisen uimarannan ilmoituksia. Neljäntoista valvontayksikön alueella muu toiminnanharjoittaja (esim. leirintäalue, leirikeskus, oppilaitos) oli tehnyt ilmoituksen pienestä yleisestä uimarannasta.

Kaikki valvontayksiköt eivät vastanneet ilmoitusten lukumäärää koskevaan kysymykseen. Kuvioissa 7 ja 8 on kuvattuna miten 31 valvontayksikön alueella eri toiminnanharjoittajat ovat tehneet ilmoituksia yleisistä uimarannoista ja pienistä yleisistä uimarannoista.

Kuvio 7. Yleisen uimarannan ilmoitusten tekijät (vastauksia 31 valvontayksiköstä)

Kuvio 8. Pienen yleisen uimarannan ilmoituksen tekijät (vastauksia 31 valvontayksiköstä)

7.7. Yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen valvonta, kun niistä ei ole tehty ilmoitusta tai niitä ei ole hyväksytty

Kyselyn avulla selvitettiin, onko säännöllisen valvonnan piirissä sellaisia yleisiä uimarantoja ja pieniä yleisiä uimarantoja, joita ei ole hyväksytty tai joista ei ole tehty ilmoitusta. Yleisiä uimarantoja koskevaan kysymykseen vastasi 43 valvontayksikköä ja pieniä yleisiä uimarantoja koskevaan kysymykseen 44 valvontayksikköä.

Valvontayksiköistä 32 ilmoitti, ettei niiden alueella ollut tällaisia yleisiä uimarantoja. Valvontayksiköistä 10 yksikön alueella on yhteensä 49 valvottua yleistä uimarantaa, joista ei ole tehty ilmoitusta tai hyväksymishakemusta. Yksi valvontayksikkö arvioi, että heidän alueellaan on neljä tällaista rantaa. Kaiken kaikkiaan valvontayksiköistä 26 %:lla oli sellaisia yleisiä rantoja valvottavanaan, joista ei ole tehty ilmoitusta tai hyväksymishakemusta.

Valvontayksiköistä 25 ilmoitti, ettei niiden alueella ollut pieniä yleisiä uimarantoja, joista ei ole tehty ilmoitusta tai hyväksymishakemusta. Valvontayksiköistä 15 alueella on yhteensä 249 pientä valvottua yleistä uimarantaa, joista ei ole tehty ilmoitusta tai hyväksymishakemusta. Tämän lisäksi neljä valvontayksikköä arvioi, että heidän alueellaan on 28 tällaista rantaa. Kaiken kaikkiaan valvontayksiköistä 43 %:lla oli sellaisia pieniä uimarantoja valvottavanaan, joista ei ole tehty ilmoitusta tai hyväksymishakemusta.

Kyselyssä selvitettiin vielä ottavatko valvontayksiköt omalla kustannuksellaan vesinäytteitä yleisiltä uimarannoilta ja pieniltä yleisiltä uimarannoilta. Pääsääntöisesti valvontayksiköt eivät ota omalla kustannuksellaan vesinäytteitä yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen vedestä. Ainoastaan kolme valvontayksikköä ottaa omalla kustannuksellaan vesinäytteitä uimarannoilta. Yleisillä uimarannoilla näytteenottokertoja on yhdestä seitsemään uimakauden aikana. Pienillä yleisillä uimarannoilla näytteenottokertoja on kolmesta neljään kertaan uimakauden aikana.

7.8. Toiminnanharjoittajien kieltäytyminen ilmoituksen tekemisestä

Kyselyllä selvitettiin, ovatko toiminnanharjoittajat kieltäytyneet tekemästä ilmoitusta yleisestä rannasta, ja jos ovat niin monestako uimarannasta. Samaa kysyttiin myös pienten yleisten uimarantojen osalta. Molempiin kysymyksiin vastasi 39 valvontayksikköä. Yhden (3 %:a vastanneista) valvontayksikön alueella on toiminnanharjoittaja kieltäytynyt tekemästä ilmoitusta yhdestä yleisestä uimarannasta. Viiden (15 %:a vastanneista) valvontayksikön alueella ovat toiminnanharjoittajat kieltäytyneet tekemästä ilmoitusta 12 pienestä yleisestä uimarannasta.

Lisäksi kysyttiin syytä siihen, miksi ilmoitusta ei ollut tehty. Vastausvaihtoehtoja oli kolme:

1. Uimaranta -alue on kunnan omistama, mutta ylläpitäjä on joku muu.
2. Uimaranta on yksityisen mailla, mutta kunnan asukkailla on lupa käydä siellä uimassa.
3. Muu syy, mikä?

Kaiken kaikkiaan 26 valvontayksikköä vastasi kysymykseen, miksi ilmoitusta ei ollut tehty. Vastauksia tuli yhteensä 28 kappaletta. Yksi valvontayksikkö vastasi syyn olevan kohdan yksi mukainen, uimaranta-alue on kunnan omistama, mutta ylläpitäjä on joku muu. Kaksi valvontayksikköä ilmoitti että ilmoitusta yleisestä uimarannasta ei ole tehty syystä, että uimaranta on yksityisen mailla, mutta kuntalaisilla on lupa käydä siellä uimassa. Vastauksia tuli eniten kohtaan kolme, jossa kysyttiin muuta syytä. Muuksi syyksi ilmoitettiin yleisimmin vanhat uimarannat, jotka ovat sijainneet paikoillaan jo ennen vuonna 1965 voimaan tullutta terveydenhoitolakia. Valvontayksiköistä neljä ilmoitti syyksi epätietoisuuden lain tulkinnasta. Lisäksi kolme valvontayksikköä ilmoitti, etteivät uimarannan omistajat tai haltijat olleet palauttaneet niille toimitettua uimarantailmoitusta valvontayksikköön. Viimeiseen kysymykseen saatiin 25 vastausta.

Seuraavassa on luetteloitu muutama esimerkki vastauksista:

Kaikki uimarannat ovat ns. vanhoja rantoja (ovat olleet olemassa jo ennen hyväksymismenettelyn tuloa)

Ilmoitusta koskevat paperit eivät ole palautuneet ympäristöterveysvalvontaan

Aikoinaan v. 2001 (muistaakseni), kun maksullisuus tuli uimarantavesien tutkimuksiin, kunta kieltäytyi maksamasta näytteitä muusta kuin ns. EU-rannasta (pienille rannoille ei ollut asetusta). Pieniä rantoja koskeva asetuksen (354/2008) voimaantumisen jälkeen ilmoituksia ei ole tullut, valvontaviranomainenkaan ei ole vielä velvoittanut ilmoituksia tekemään esim. sanktion uhalla. Pienellä paikkakunnalla on hyvin pieniä rantoja (aikoinaan ympäristökeskuksen toimesta ja nykyisin ELY-keskuksen) on rakennettu pieniin kyliin ja taajamiin pieniä uimapaikkoja, jossa on käyttäjiä hyvin vähän, mutta uimarannan perusvarustus eli pukukopit, wc, roska-astia sekä pelastusrengas löytyy. Näytteenotto myös valvontaviranomaisen näkökannasta tällaisista rannoista on jokseenkin turhaa (ko. uimapaikkojen uimavesiä on aikoinaan tutkittu vuosikymmenet, eikä ongelmia ole ollut (silloin käyttäjämäärät olleet suurempia). Nyt uimareita on hyvin vähän rannoilla. Tulkintaa pikkuasetukseen kaivataan, laukaiseeko aina uimapaikan rakenteet ilmoitusvelvollisuuden, kun on ainoastaan kävijämäärän ylätasoa; on selvillä (alle 100), eikä kävijämäärien alatasoa ole määritetty?

*Uimaranta on mutta siitä ei ole ilmoitettu eikä kyltitytty tien-
varsiin, Rannalla voi käydä kuka tahansa uimassa niin kuin
millä muulla rannalla tahansa malliin jokamiehen oikeus.*

*Toimijan mukaan ei ole varsinainen uimaranta, vaan paikka
jossa voi käydä uimassa.*

Taulukossa 6 on kuvattuna millä tavoin vastaukset jakautuivat kysyttäessä
sytä uimarantailmoituksen tekemättä jättämiseen.

Taulukko 6. Miksi ilmoituksia uimarannoista ei ole tehty

Vastauksia	kpl
Uimaranta kunnan omistaja, toiminnanharjoittaja joku muu	1
Uimaranta yksityisen mailla, kuntalaisilla lupa käydä uimassa	2
Uimarannat ovat ns. vanhoja rantoja	12
Epätietoisuus lain tulkinnasta	4
Ilmoituksia ei ole palautettu	3
Uimarannan on tulkittu olevan uimapaikka	2
Uimarannan ylläpitäjän kustannussäästöt	1
Valvontayksikön yhdistymisen vuoksi ei tietoa kaikista rannoista	1
Ei tietoa	2
Vastauksia yhteensä	28

Lisäksi kyselyssä kysyttiin, onko kunnan terveydensuojeluviranomainen
joutunut käyttämään sanktioita saadakseen toiminnanharjoittajan teke-
mään ilmoituksen yleisestä uimarannasta. Kysymykseen vastasi 38 val-
vontayksikköä, joista 34 (89 %) ei ollut käyttänyt sanktioita. Yhdessä
valvontayksikössä oli annettu kirjallinen kehoitus, yhdessä oli kieltäydytty
hakemasta vesinäytteitä ja yhdessä tapauksessa uimaranta oli lakkautettu.

Vastauksista voidaan päätellä, ettei kaikista uimarannoista ole koskaan
tehty hyväksymishakemusta tai ilmoitusta. Suomen uimarannat ovat pää-
sääntöisesti vanhoja ja niitä on perustettu ja otettu käyttöön paljon vuosien
1950 - 1970 aikana. Osa uimarannoista on ollut käytössä ennen vuotta
1950.(Vesihallitus 1974.) Tämä lienee syynä sille, ettei uimarannoista ole
tehty ilmoitusta tai ennen vuotta 1995 uimarannalle ei ole haettu hyväk-
syntää. Terveystoimintalakea tulkittiin myös siten, ettei olemassa olevalle
uimarannalle tarvinnut hakea hyväksyntää vaan rantaa valvottiin niin kuin
aikaisemminkin. Myös terveydensuojelulain edellyttämiä ilmoituksia on
tehty pääsääntöisesti vain lain voimaan tulon jälkeen käyttöön otetuista
uimarannoista.

Merkittävin syy sille, etteivät toiminnanharjoittajat olleet tehneet ilmoitus-
ta uimarannasta, oli valvontayksiköiden vastausten perusteella uimaranto-
jen ikä. Rannat ovat olleet paikoillaan jo kauan ennen terveydenhoitolakia
tai terveydensuojelulakia. Epätietoisuus lain tulkinnasta on vaikuttanut
myös siihen, miksi uimarannoista ei ole tehty ilmoituksia.

7.9. Yleisten uimarantojen lakkauttaminen ja syyt siihen

Valvontayksiköistä 35 vastasi kysymykseen, jolla selvitettiin, ovatko toiminnanharjoittajat lakkauttaneet yleisiä uimarantoja valvontayksikön alueella, ja jos ovat, niin millaisia rantoja ja minkä vuoksi. Valvontayksiköistä 10 (29 %) ilmoitti, ettei uimarantoja ollut lakkautettu. 24 valvontayksikön alueella oli lakkautettu uimarantoja. Joissakin vastauksissa oli kuvattu useita lakkauttamissyitä. Eniten uimarannan lakkauttamisia on tehty vähäisen kävijämäärän vuoksi, joka oli ainakin yhtenä syynä noin 56 %:ssa vastauksia. Muita syitä ovat olleet mm. kustannussäästöt, uimaveden huono laatu, uimarannan huonot rakenteet, uimarannan turvallisuus ja toiminnanharjoittajan rannan ylläpidon lopettaminen.

Seuraavassa on luetteloitu valvontayksikköjen vastauksia kysymykseen uimarantojen lakkauttamissyistä. Kuviossa 9 on kuvattuna uimarantojen lakkauttamissyiden jakautuminen.

Pieni yleinen uimaranta suljettiin kesällä 2010 ulosteperäisten bakteerien korkean pitoisuuden vuoksi. Uimakoulu siirtyi muualle EU-rannalta sinilevien takia. Uimaranta on suljettu 90-luvulla huonon vedenlaadun vuoksi.

Esim. uimaranta ei sovi uimiseen, koska siellä on veneenlaskupaikka + veneranta, rantoja on jäänyt vähälle käytölle ja niistä on tullut uimapaikkoja.

Pieniä yleisiä uimarantoja on vähentynyt. Kunnat keskittyvät pitämään kunnossa paremmin tiettyjä rantoja. Meillä on täällä niin paljon vesialuetta, että uida voi lähes kaikkialla ja siten on muodostunut paljon uimapaikkoja. Osa uimarannoista on loppunut myös toiminnanharjoittajan toiminnan loppumisen takia (kaksi EU - uimarantaa).

1 kpl pieni yleinen uimaranta, ainoastaan leirikeskuksen vuokraajan käytössä - vähäinen käyttö / pieni käyttäjämäärä, syrjäinen sijainti

- Kyläyhdistysten rannat ovat jääneet pois valvonnan piiristä asetuksen tultua voimaan.

- Pieniä kylien yhteismailla olevia rantoja, joille ei haluta ulkopuolisia käyttäjiä. Rannoilla ei ole varsinaista ylläpitäjää tai vastuutahoa, Kunnat eivät ole halunneet ottaa rantoja vastuulleen, toisaalta kyläyhteisöt eivät em. syystä ole antaneet hoitovastuuta kunnalle.

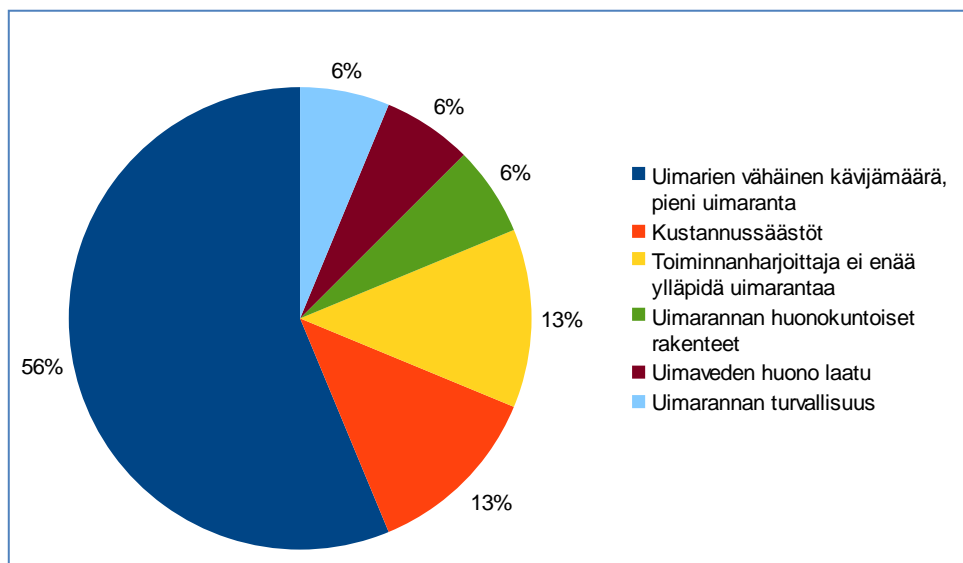
- Rannoilla ei ole säännöllistä huoltoa, viranomaiselle ei ole tehty ilmoitusta. Rannoilta ei myöskään oteta näytteitä tai tehdä säännöllisen valvonnan tarkastuksia.

Joitakin pienimpiä ja vähemmällä käytöllä olevia huonokuntoisia (huonokuntoisia rakenteita) rantoja on lopetettu.

Vähemmän käytössä olevia rantoja on lakkautettu. Ovat kylälaisten käytössä olevia paikkoja, joiden valvonnalle ja näytteenotolle ei löydy maksajaa.

Kaupungin alueella olevat yleiset uimarannat ovat vanhoja ja eikä niistä aikoinaan ole tehty ilmoituksia. Pienten kuntien yhdistyessä kaupunkiin kaikki pienten kuntien uimarannat tulivat kaupungin liikuntatoimen hoidettaviksi. Liikuntatoimi on tämän jälkeen poistanut uimarantaluettelosta sellaiset pienet uimapaidat, joiden käyttö on ollut vähäistä ja kohdistanut ylläpidon tiettyihin rantoihin, joiden käyttö on suurinta ja siten, että joka puolella aluetta on kohtuullisen matkan päässä uimaranta. Alueella olevilta seurakuntien leirikeskusten rannoilta, kyläyhdistyksen rannoilta, kaupungin henkilöstön virkistyspaikoista, metsähallituksen rannalta yms. on otettu yksi vesinäyte kesässä. Uimaveden laadussa ei ole näissä paikoissa ollut koskaan ongelmia eikä ole todennäköistä että laatuun olisi tulossa muutoksia.

Joitain pieniä rantoja pienistä maalaiskunnista on lakkautettu vähäisen kävijämäärän ja kustannusten takia.

Kuvio 9. Uimarantojen lakkauttamissyitä

7.10. Uimarannan lakkauttaminen uimaveden huonon laadun vuoksi

Kyselyllä selvitettiin, miten valvontaviranomainen ja uimarannan toiminnanharjoittaja ovat toimineet, jos uimaranta on lakkautettu uimaveden hygieenisen laadun vuoksi. Jos uimaranta on lakkautettu uimaveden huonon laadun vuoksi, onko ennen uimarannan lakkauttamista tehty uimaveden laatua parantavia toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi ja millaisia keinoja on käytetty.

Tähän kysymykseen saatiin vastaus 13 valvontayksiköltä, joista 11 vastasi, ettei veden huono laatu ole ollut lakkauttamissyynä. Ainoastaan kaksi valvontayksikköä ilmoitti, että uimarantoja oli lakkautettu veden huonon laadun vuoksi. Vastauksia ei saatu kysymykseen, onko uimaveden laatua parantavia toimenpiteitä tehty ennen lakkauttamista ja millaisia keinoja veden laadun parantamiseen on käytetty.

Aikaisemmissa, vuosina 1995, 2003 ja 2007 tehdyissä STM:n selvityksissä todettiin suomalaisten uimavesien hygieeninen laatu erinomaiseksi tai hyväksi. Uimarantojen vähäinen käyttö oli syynä uimarantojen lakkauttamiseen. Kyselyn vastausten perusteella voidaan päätellä, että tilanne on ennallaan. Uimaveden hygieeninen laatu on harvoin syynä uimarannan lakkauttamiseen.

7.11. Uintikielto uimarannalla ja sen valvonta

Valvontayksiköiltä kysyttiin, onko toiminnanharjoittaja kieltänyt tai estänyt lakkautetulla uimarannalla uintia. Kysymykseen vastasi 25 valvontayksikköä, joista 19 (76 %) ilmoitti, etteivät toiminnanharjoittajat ole kieltäneet tai estäneet uimarannalla uintia. Kolmen valvontayksikön alueella uimarannoilta on poistettu rakenteet, yhden alueella on laitettu puomi ja kielto, yhden alueella kieltotaulun lisäksi on asiasta tiedotettu kotisivuilla. Lisäksi yhden valvontayksikön alueella on ilmoitettu, ettei ranta ole enää valvottu yleinen uimaranta.

Lisäksi kysyttiin, onko rannalla uitu uimakiellosta huolimatta, ja jos on, miten terveydensuojeluviranomainen on toiminut. Valvontayksiköistä kymmenen vastasi tähän kysymykseen. Näistä kuusi ilmoitti, ettei rannalla ollut uitu. Kahden valvontayksikön alueella ei ollut toimittu mitenkään, yksi valvontayksikkö oli ottanut keskikesällä näytteitä ja yksi ilmoitti, että täyttä varmuutta uimisesta ei ole, mutta todennäköisesti näin on tapahtunut.

Aikaisempien vastausten perusteella tuli ilmi, että pienten yleisten uimarantojen valvonnasta on luovuttu. Valvontayksiköistä osa ilmoitti, että niiden tulkitaan olevan uimapaikkoja vähäisen kävijämäärän vuoksi. Tämä lienee syynä sille, ettei lakkautetuilla rannoilla ole kielletty uimista.

7.12. Uimavedestä tehtävät tutkimukset

Kyselyn avulla selvitettiin, tutkitaanko yleisen uimarannan ja pienen yleisen uimarannan uimavesinäytteestä muuta kuin asetuksissa vaaditut tutkimukset. Yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen vedestä pitää tutkia STM:n asetusten (177/2008 ja 354/2008) mukaisesti suolistoperäiset enterokokit ja *escherichia coli*. Lisäksi kysyttiin tarkennusta siihen, millaisia lisätutkimuksia uimavedestä tehdään. Vastaukset saatiin 38 valvontayksiköltä.

Valvontayksiköistä 31 (79 %) vastasi, että uimavedestä tehdään ainoastaan asetuksissa vaadittavat tutkimukset. Yksi valvontayksikkö ilmoitti, että

yleisten uimarantojen vesinäytteistä mitataan pH-arvot ja kerran kesässä mitataan ympäristösuojelupuolen toivomuksesta fysikaalis-kemialliset mittaukset, joihin kuuluvat klorofylli, kiintoaine, väri, ammoniumtyppi, kokonaistyyppi, kokonaisfosfori ja CODM. Yksi valvontayksikkö ilmoitti, että asetusten mukaisten tutkimusten lisäksi tutkitaan myös pH. Kahden valvontayksikön toiminta-alueen uimavesien sinileväepäilyissä tehdään sinilevistä tunnistus. Yhden valvontayksikön uimavesistä tutkitaan myös sameus. Kaksi valvontayksikköä ilmoitti, että uimavesistä tehdään tarvittaessa lisätutkimuksia. Taulukossa 7 on luetteloitu, miten eri valvontayksiköissä on tutkittu uimaveden laatua. Vastauksista voidaan päätellä, että yleisten uimarantojen vesiä tutkitaan pääasiassa STM:n asetusten (177/2008 ja 354/2008) mukaisesti. Lisätutkimuksia tehdään harvemmin, 21 % valvontayksiköistä teki joitakin lisämääriä uimavedestä.

Taulukko 7. Uimaveden tutkiminen

Vastauksia	kpl
Asetuksissa vaaditut tutkimukset	31
Asetuksissa vaaditut tutkimukset ja pH	1
Asetuksissa vaaditut tutkimukset ja tarvittaessa sinilevien tunnistus	2
Asetuksissa vaaditut tutkimukset (klorofylli, kiintoaine, väri, ammoniumtyppi, kok. tyyppi, , kok. fosfori ja CODM kerran kesässä)	1
Asetuksissa vaaditut tutkimukset ja sameus	1
Asetuksissa vaaditut tutkimukset ja tarvittaessa lisätutkimuksia	2
Vastauksia yhteensä	38

7.13. Uimarantojen valvonnan vaikeudet

Avoimella kysymyksellä valvontayksiköiltä selvitettiin uimarantojen valvonnassa ilmenneitä vaikeuksia. Kaiken kaikkiaan 35 valvontayksikköä vastasi tähän kysymykseen. Näistä viisi (14 %) vastasi, ettei valvonnassa ole ollut merkittäviä vaikeuksia. Monessa vastauksessa oli kuitenkin kerrottu useita uimarantavalvontaan liittyviä vaikeuksia. Eniten uimarantojen hoitoa vaikeuttaa niihin tehtävä ilkevalta, kahdeksan valvontayksikköä mainitsi tämän asian vastauksessaan. Tämä lienee korkeiden ylläpito- ja näytteenotokustannusten kanssa syynä siihen, miksi uimarantojen omistajat tai haltijat harkitsevat tarkkaan, mitä uimarantoja ylläpidetään. Toiminnanharjoittajat eivät ole tehneet ilmoitusta eivätkä maksa näytteitä, joten uimarantoja on poistettu valvonnasta kahden valvontayksikön alueella.

Terveysturvaviranomaisen kannalta vaikeuksia aiheuttaa resurssipula. Jos valvontayksikön alueella on paljon yleisiä uimarantoja, kesällä kuluu runsaasti aikaa yleisten uimarantojen suunnitelmallisiin tarkastuksiin ja näytteenottoihin. Lisäksi joillakin uimarannoilla voidaan joutua tekemään lisätarkastuksia sinilevien vuoksi. Kaksi vastaajaa kiinnitti huomiota näyt-

teenoton sitomisen kalenteriin. Yleisillä uimarannoilla näytteenottopäivää voi siirtää korkeintaan neljällä päivällä. Pienten yleisten uimarantojen näytteidenotto on jaettava tasaisesti uimakauden ajalle, joten näytteenoton siirtäminen esimerkiksi pitkään jatkuneiden poikkeuksellisten sääolojen vuoksi lienee mahdollista.

Kuusi valvontayksikköä ilmoitti ylläpitäjien hitaan reagoinnin terveysvalvonnan vaatimiin korjaustoimenpiteisiin olevan myös ongelmana. Toiminnanharjoittajien on myös vaikeaa tulkita yleisiä uimarantoja koskevaa lainsäädäntöä. Ongelmana on myös yleisen uimarannan määritelmä, varsinkin pienen yleisen uimarannan määritelmään halutaan tulkintaa.

Tähän kysymykseen valvontayksiköt vastasivat aktiivisesti ja laajasti. Seuraavassa on luetteloitu valvontayksikköjen vastauksia kysymykseen valvonnan vaikeuksista. Taulukkoon 8 on poimittu vastauksista eniten esille nousseita ongelmia.

Alueella on jonkin verran uimapaikkoja, joissa käydään uimassa, mutta niistä ei ole tehty ilmoitusta, eikä paikan omistaja halua maksaa näytteenotosta. Lopputulos on ollut se, että siellä ihmiset käyvät omalla vastuulla uimassa, sieltä ei oteta näytteitä eikä siellä ole pukukoppeja, wc:tä ym.

Itse valvonnassa ei ole ollut vaikeuksia. Kunnat eivät säästösyistä halua ylläpitää kaikkia uimapaikkoja valvonnan piirissä, koska näytteiden tutkimuskustannukset ovat korkeita. Siksi rantojen määrä puolittui vuodesta 2005.

Mm. leirikeskusten uimarantojen valvonta, kun leirikeskukset ja vastaavat ovat vähäisellä käytöllä. Myös muiden vastaavien alueiden suljettujen paikkojen uimarantojen tulkinta yleisenä uimarantana on ongelma.

1) Määritelmät esim. mikä on uimaranta, ovat epäselviä. Milloin ranta on yksityinen ja milloin yleinen. 2) Kohtaan 23 kommentti: Ei uimista voi ihmisiltä kieltää tai kieltoa käytännössä valvoa jokamiehen oikeuksienkaan perusteella jossain tietyssä niemenkohdassa tai lahden poukamassa, vaikka kohdassa olisi joskus ollut virallinen pieni uimaranta. Ainoastaan selkeää toimintaa ja rakenteita voidaan valvoa. Pienten yleisten uimarantojen käyttäjämäärät ovat usein hyvin vähäisiä ja ero epäviralliseen uimapaikkaan löytyy paperilla. Uimapaikkoja on historiasta ja Suomen vesistöjen määrästä johtuen mittava määrä. 3) Uimavesiprofiilin hyöty jäänyt epäselväksi. 4) Pienillä toimijoilla kuten yhdistyksillä välillä vaikeuksia tehdä tarvittavia asioita ja myös näytteiden maksullisuus on ongelma.

Selkeää tulkintaa pienten uimarantojen asetukseen kaivataan. Tuleeko ilmoitukset vaatia uimapaikoilta, joista löytyy perusvarustus ja käyttäjiä on hyvin vähän? Mielestäni ei,

*vaan jonkinlainen käyttäjämäärien alaraja olisi paikallaan. Ylläpitäjän (kunta) kyky ja halukkuus seurata lainsäädäntöä ja sen nojalla annettuja ohjeita, tulkintoja jne. ja niiden ottaminen käytäntöön on heikohkoa. Resurssipula myös siellä on ongelma. Erityisesti isojen uimarantojen asetus tulkintoi-
neen on haastavaa rannan ylläpitäjälle. Jatkuva ilkivalta asettaa ylläpitäjälle välillä kohtuuttomiakin vaatimuksia.*

Ilkivalta, esiintyneitä puutteita ei ole korjattu huomautuksista huolimatta, ilmoitustaulujen ja huoltokirjojen ylläpito varsinkin uimarantavastaavien lomien aikaan.

Useita rantoja ja etäällä toisistaan (aika ja resurssipula, esim. sinilevän suhteen), toimijat eivät ole toimittaneet rannalle vaadittavia tietoja, ilkivaltaa ilmoitusten ja pelastusvälineiden suhteen.

Taulukko 8. Valvonnan vaikeudet

Vastauksia	kpl
Ei ole ollut	5
Ilkivalta uimarannoilla	8
Toiminnanharjoittajat korjaavat hitaasti uimarannalla todettuja puutteita	6
Terveysvalvonnan resurssipula	6
Yleisen uimarannan määrittelyminen vaikeaa	5
Korkeat ylläpito- ja näytteenotokustannukset	4
Toiminnanharjoittajat eivät tunne uimarantoja koskevaa lainsäädäntöä	3
Uimakausi ja näytteenotto sidottu kalenteriin	2
Toiminnanharjoittaja ei tee ilmoitusta / maksa näytteitä, uimarantaa ei valvota	2
Vastauksia yhteensä	41

7.14. Valvontayksikköjen omat valvontaohjeet

Viimeisenä avoimena kysymyksenä valvontayksiköiltä kysyttiin, onko niillä omia valvontaohjeita, toimivia käytäntöjä, ja jos niitä on, niin millaisia ne ovat. Kysymys tehtiin toivoen, että jollakin valvontayksiköllä saattaa olla valvontakäytäntö, jota muut voisivat hyödyntää omassa valvonnassaan.

26 valvontayksikköä vastasi tähän kysymykseen, joista neljä vastasi, ettei käytössä ole omia ohjeita. Vastauksista ei selvinnyt, oliko heillä kuitenkin käytössään muita ohjeita esimerkiksi Valviran tai Tukesin. Viisi valvontayksikköä käyttää uimarantojen valvonnassa Valviran ja Tukesin ohjeita ja neljä ilmoitti, että heillä on yhtenäiset tarkastus- ja näytteenottorutiinit. Yhdeksällä valvontayksiköllä on uimarantojen valvontaan omia tarkastuslomakkeita. Lisäksi terveystarkastajat neuvottelivat toiminnanharjoittajien

kanssa ja pitävät yhteistyöpalavereja. Yhteistyöpalavereja pidettiin hyvänä käytäntönä. Yhden valvontayksikön alueella on vuoteen 2011 asti otettu yksi näyte pieniltä kylätoimikuntien uimarannoilta. Näytteet on maksanut kunnan sosiaali- ja terveyslautakunta. Yksi valvontayksikkö vastasi, että heillä on käytössä valmiita varoituskylttejä eri tilanteisiin. Taulukossa 9 on koottu, miten valvontayksiköt valvovat uimarantoja.

Seuraavissa esimerkeissä on valvontayksikköjen vastauksia uimarantojen valvonnan käytännön suorittamiseen:

Muistilista vaadittavista asioista rannalle

- säännölliset valvontakäynnit rannoilla (n. 7-8 kertaa kesästä)
- valmiit varoituskyltit eri tilanteisiin
- yhteydenpito uimarannan ylläpitäjiin/omistajiin.

Erillisiä valvontaohjeita ei ole tehty, mutta on käytetty Kuluttajaviraston tarkastuslistaa apuna uimarantoja tarkastettaessa.

Tehty uimarannan tarkastuslista sekä terveydensuojelulain että kuluttajaturvallisuuslain mukaiseen tarkastukseen.

Valtaosa uimarannoista on kaupungin ylläpitämiä. Ylläpitäjän kanssa on tapana pitää 2-3 kertaa vuodessa (ennen kesää ja uimakauden jälkeen) palavereita, joissa käydään läpi kattavasti kaikkia uimarantoihin liittyviä seikkoja. Esim. ennen kesää käydään läpi seurantakalenteria, rantoja koskevia kunnossapitotoimia ja -suunnitelmia, yhteyshenkilöitä, tiedotusta/tiedonkulkua ym. Uimakauden jälkeen taas käsitellään tarkastuksilla havaittuja asioita, valitusasioita, mahdollisia onnettomuuksia, uimavesiluokitusta, talviuintikauden näytteenottoa ym. Yhteistyöpalaverit ylläpitäjän kanssa on ollut erittäin hyväksi todettu käytäntö.

Taulukko 9. Valvontayksikköjen valvontakäytäntöjä

Vastauksia	kpl
Ei omia ohjeita	4
Valviran ja/tai Tukesin ohjeet	5
Yhtenäiset tarkastus / näytteenottorutiinit	4
Omat tarkastuslomakkeet	9
Yhteistyöpalaverit / neuvottelut toiminnanharjoittajien kanssa	4
Vastauksia yhteensä	26

8 POHDINTA

Tässä luvussa pohditaan opinnäytetyöprosessin aikana tehtyjä havaintoja ja kokemuksia. Lisäksi pohditaan *Yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen valvontakäytäntöjä koskevan kyselyn* luotettavuutta ja pätevyyttä. Kyselyn vastausmateriaalin analysointi herätti monenlaisia ajatuksia uimarantojen valvonnan ja uimavesitutkimusten tarpeellisuudesta sekä paikallisen terveydensuojeluviranomaisen tehtävistä.

8.1. Tutkimuksen tekijän havaintoja ja kokemuksia

Uimarantojen valvontaa koskeva aihe tuntui mielenkiintoiselta, varsinkin kun omiin työtehtäviini tuli viime vuonna myös uimarantojen valvonta. Opinnäytetyön aikataulu oli nopea, tietoja uimarantojen valvontakäytännöistä haluttiin jo vuoden 2012 tammikuun loppuun mennessä, jotta mahdollinen valvontaohje ehtisi valmistua ennen uimakauden 2012 alkua. Kyselyn tekeminen ja lähettäminen piti ajoittaa jo alkukesään, jotta analysointiin ja opinnäytetyön tekemiseen jäisi riittävästi aikaa.

Valvontayksiköille suunnattu *Yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen valvontakäytäntöjä koskeva kysely* oli tarpeellinen varsinkin, kun pienten yleisten uimarantojen valvonnasta on vähän valtakunnallisesti koottua tietoa. Koska pienten yleisten uimarantojen valvontaa ei ollut aikaisemmin tutkittu, oli paljon kysyttävää. Mielessä oli sellaisia kysymyksiä, jotka eivät sivunneet ongelmaa vaan, joita oli mukava kysyä. Osasta kysymyksistä luovuttiin, mutta osa niistä jäi varsinaiseen kyselyyn. Osa kysymyksistä tehtiin kahteen kertaan, koska kyselyllä haettiin tietoja yleisistä uimarannoista ja pienistä yleisistä uimarannoista. Vaihtoehtoisesti kysymyksen vastausosioon laitettiin vastausvaihtoehto yleiselle uimarannalle ja pienelle yleiselle uimarannalle.

Kysely tehtiin käyttämällä Webropol- sovellusta. Valmiiksi muotoillut kysymykset eivät kuitenkaan sopineet sellaisenaan Webropoliin, vaan kysymyksiä pilkottiin ja muokattiin uudelleen. Kysymysten muotoilu ja syöttäminen sovellukseen oli työlästä ja työn edetessä huomasin, että lisäkoulutus olisi tarpeen. Kyselyjen tekemiseen auttaisi ehdottomasti koulutus, jossa saisi lisää tietoa kyselyjen tekemisestä, varsinaisten kysymysten tekotekniikoista ja tietoja erilaisista ohjelmista, joilla kyselyjä toteutetaan. Lisäksi analysointitekniikoiden opiskelusta olisi varmasti apua.

8.2. Tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys

Kyselyyn saatiin vastauksia 44 ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköltä eri puolilta Suomea, toisin sanoen puolet valvontayksiköistä vastasi kyselyyn. Valvontayksikköjen alueet kattoivat puolet Suomen kunnista. Vastausten määrää voidaan pitää hyvänä ja tuloksia suuntaa antavina. Kysely lähetettiin saatteella, jossa pyydettiin yhtä vastausta valvontayksikköä kohden ja vastauksen antajaksi uimarantojen valvonnasta vastaava henkilö. Lisäksi saatteessa neuvottiin ottamaan esille uimarantojen valvontaa koskevaa aineistoa ennen kyselyyn vastaamista. Avoimiin kysymyksiin

vastattiin aktiivisesti ja vastaajilla oli mielipiteitä uimarantojen valvonnasta. Tästä voi mielestäni myös päätellä, että ainakin suurella osalla kyselyyn vastaajista oli vastuullaan uimavesien valvonta.

Kyselyn ajankohta oli kesäkuu, mikä saattoi vaikuttaa vastausaktiivisuuteen. Kesälomakausi oli alkanut ja osa uimarantojen valvonnasta vastaavista viranhaltijoista saattoi olla jo kesälomalla. Kyselyn ajoittaminen toukokuulle olisi voinut nostaa vastausprosenttia. Toisaalta tekemällä kyselyn syyskuussa heti uimakauden jälkeen olisi tutkimusaineistoa saattanut saada enemmän kuin nyt.

Kyselyllä saatu tieto vahvisti käsitystä siitä, että valvottujen uimarantojen sekä yleisten että pienten yleisten uimarantojen määrät ovat vähentyneet. Ongelmaa lähestyttiin kahdella kysymyksellä selvittämällä yleisten uimarantojen määriä ja valvomattomien uimarantojen määriä. Mielestäni vastauksilla saatavat tiedot tukivat toisiaan. Kyselyyn vastasi paljon sellaisia valvontayksiköitä, joiden alueella oli suuri määrä uimarantoja. Joka on huomioitava tarkasteltaessa tuloksia. Yleisten uimarantojen ja pienten yleisten uimarantojen määrät eivät ehkä todellisuudessa ole vähentyneet koko maan alueella niin paljon kuin kyselyyn vastanneiden yksiköiden alueilla.

Yleisten uimarantojen tietoja kerätään vuosittain, koska niitä tarvitaan Euroopan komission raportteja varten. Pienistä yleisistä uimarannoista tietoja voisi, jos tarvetta on, koota muutaman vuoden välein. En käyttäisi opinnäytetyön kyselyä uudestaan sellaisenaan tietojen hankintaan vaan kehittäisin kyselyä. Keskittyisin seuraavassa kyselyssä selvien lukumäärien kysymiseen ja vähentäisin avoimia kysymyksiä. Opinnäytetyön kyselyn avulla haluttiin tietoa nykyisistä käytännöistä ja ongelmista uimarantojen valvonnassa. Valvontaohjeen valmistumisen jälkeen oletettavasti valvontaan liittyvät ongelmat vähentyvät.

Kokemukseni suhteellisen pienen valvontayksikön uimarantojen valvonnasta ovat samansuuntaisia kuin kyselyssä esiin tulleet asiat. Valvottujen uimarantojen määrät ovat vähentyneet. Sellaisten uimarantojen valvonnasta, joiden uimarimäärä on pieni, on luovuttu ja näiltä uimarannoilta on poistettu rakenteita. Uimarannat ovat olleet kauan paikoillaan - jo ennen vuonna 1965 voimaan tullutta terveydenhoitolakia - jonka vuoksi niiltä ei aikanaan vaadittu hyväksymisiä. Myöhemmin terveydensuojelulain voimaan tulon jälkeen ei samasta syystä ole vaadittu uimarantojen omistajilta ja haltijoilta ilmoituksia yleisestä uimarannasta.

8.3. Tutkimukseen liittyvää pohdintaa

Uimarantojen määrät ovat vähentyneet ja niitä on lakkautettu uimareiden vähäisen määrän vuoksi. Uimahallien määrät ja käyttö ovat kasvaneet, mikä saattaa olla yhtenä syynä uimareiden vähenemiseen luonnon vesissä. Moni kunta järjestää kesän uimakoulunsa nykyään uimahalleissa tai kylpylöissä. Sää vaikuttaa myös uimarantojen käyttöön. Voisi myös olettaa, että nykyään uimarit käyttävät hyvin varustettuja uimarantoja enemmän

kuin aiemmin. Autoilu on lisääntynyt. Uimarannan sijainti kauempana kuin aiemmin ei ole ongelma, jos se on kohtuullisen ajomatkan päässä. Ehkä ei ole edes tarvetta samalle määrälle yleisiä uimarantoja kuin aiemmin.

Uimarantoja on valvottu jo pitkään ja tältä ajalta on tullut paljon tietoa uimavesien hygieenisestä laadusta ja sinilevien (syanobakteerien) esiintymisestä. Uimarantojen vähenemisen myötä vähenevät myös suomalaisten järvi-, joki- ja merivesien tutkimukset. Paikalliset terveydensuojeluviranomaiset eivät seuraa sinilevien esiintymistä samalla tavalla kuin aiemmin. On vaikea ennustaa, kuinka tärkeitä nämä pois jäävät tiedot ovat tulevaisuudessa. Tutkimusten perusteellahan uimavedet ovat olleet pääsääntöisesti laadultaan hyviä. Käykö niin, että kymmenen vuoden päästä emme tiedä, minkälaisia ovat laadultaan osa vesistöjemme vesistä?

Tehdyn kyselyn perusteella uimarantojen valvonnan haasteena oli myös resurssipula. Paikallisen valvontaviranomaisen tulee laatia valvontasuunnitelma, jonka mukaan tarkastukset tulee tehdä. Valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset ja näytteenotot ovat maksullisia. Terveysturvaviranomaisen tehtävä on ehkäistä ennalta, vähentää ja poistaa elinympäristöstä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveydellistä haittaa (Valvira 2011a). Toivottavasti ei käy niin, että paikallisen terveydensuojeluviranomaisen toteuttaessa valvontasuunnitelmaa muulle valvonnalle ei jää riittävästi aikaa.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kyselyaineistoa analysoimalla yleisellä tasolla, miten yleisiä uimarantoja ja pieniä yleisiä uimarantoja valvotaan uimavesidirektiivin ja kansallisten uimavesien valvontaa säätelevien asetusten voimaan tulon jälkeen. Lisäksi selvitettiin valvonnassa vastaan tulleita haasteita ja ongelmia. Opinnäytetyön tarkoituksena ei ollut selvittää yksittäisten valvontayksikköjen uimarantojen valvontaa ja sen lainmukaisuutta.

Kyselyaineistoa analysoitiin koko maan tasolla ja aluehallintovirastoittain. Tuloksista voi päätellä, että uimarantojen valvonta on melko samanlaista eri puolilla Suomea. Myös ongelmat ovat samantapaisia. Kuitenkaan kaikilla valvontayksiköillä ei ole ollut kyselyn mukaan vaikeuksia uimarantojen valvonnassa. Kyselyn vastauksissa tuli esiin, että uimarantojen varsinkin pienten yleisten uimarantojen valvontaan kaivataan ohjeita ja tulkintoja.

Lainsäädännön muuttuminen ja valvonnan muuttuminen maksulliseksi ovat vaikuttaneet uimarantojen lukumäärään ja valvontaan. Uimarantojen omistajat ja haltijat ovat lopettaneet osan ylläpitämistään uimarannoista. Syynä tähän on kyselyn mukaan uimarantojen vähäinen käyttö ja/tai kustannussäästöt. Valvontayksikköjen mukaan 56 %:lla valvonnan piiristä poistetuista uimarannoista on rakenteita. Tämä on valvonnan kannalta huolestuttavaa, jos rakenteita ei poisteta. Mikäli uimarannalla ei ole omistajaa tai haltijaa, kuka huolehtii uimarannan ja sen rakenteiden kunnosta? Mitä tekee terveysviranomaisen silloin, kun uimarannalla on edellä mainitut rakenteet ja laituri ja se ei kuulu säännöllisen valvonnan piiriin? Tehdäänkö tarkastus vain silloin, kun on epäiltävissä, että rakenteista on terveydellistä haittaa uimareille?

Suomalaisten uimavedet ovat pääsääntöisesti hygieeniseltä laadultaan hyviä. Uimarannan lakkauttamien huonon laadun vuoksi on harvinaista, huolta aiheuttavat ajoittaiset sinileväesiintymät (syanobakteeriesiintymät). Miten toimitaan, kun tiedetään uimarannalla esiintyvän ajoittain sinilevää eikä rantaa enää valvota? Luotetaanko siihen, että kansalaiset tietävät, mikä aiheuttaa vihreän värin veteen ja osaavat varoa uimista sinileväisessä vedessä? Internetin käyttö on lisääntynyt ja ihmiset hakevat sieltä paljon tietoa. Siellä on myös paljon kuvamateriaalia sinilevistä ja tuntuu siltä että tietoisuus asiasta on kasvanut. Voidaanko kuitenkin olettaa, että kaikki hallitsevat tietotekniikan ja internetistä saatu tieto riittää viranomaisten tiedotuskanavaksi?

Kyselyn perusteella voi päätellä, että kaikista valvotuista uimarannoista ei ole tehty lainsäädäntöjen mukaisia hyväksymishakemuksia tai käyttöoitoilmoituksia. Näin on toimittu ilmeisesti siitä syystä, että ne ovat sijainneet paikoillaan jo ennen terveydenhoitolain (469/1965) voimaantuloa. Kunnan valvontaviranomaisen on toiminut silloisten lakien tulkintojen mukaan. Lakeihin ja asetuksiin viranhaltijat ovat hakeneet tulkinta-apua milloin toisiltaan, toisen kunnan viranhaltijoilta tai kysymällä aluehallinnolta. Välillä tulkintaohjeet ovat olleet suullisia, välillä kirjallisia ja näiden

kussakin tilanteessa saatujen tietojen perusteella on kunnissa toimittu parhaalla mahdollisella tavalla. Uimarantojen haltijat tai omistajat ovat myös kieltäytyneet tekemästä ilmoituksia.

Yleisen uimarannan määritelmää on pohdittu aikaisemmin vuonna 2002. Tuolloin tuli voimaan terveydensuojelulain 50§:n muutos uimavesien valvonnan maksullisuudesta. Silloisen STM:n tulkinnan mukaan yleisiä uimarantoja ovat: rannat, joilla käy vähintään 100 kävijää yhden päivän aikana, rannat, joista on tehty terveydensuojelulain mukainen ilmoitus tai ne on hyväksytty terveydenhoitolain nojalla tai rannat, joissa käy suurehko määrä ihmisiä. Niistä rannoista, joista ei ole tehty ilmoitusta, tulee toiminnanharjoittajan sellainen tehdä. Valvontaviranomainen valvoo niitä tarkastamalla rannan ainakin kerran kesässä ja ottamalla näytteitä uimavedestä. Mikäli uimarannasta vastaava taho ei suostu tekemään ilmoitusta rannasta voi viranomainen ottaa sieltä tarpeelliset valvontanäytteet ja periä niistä maksun. Toisena vaihtoehtona viranomainen voi ilmoittaa rannasta vastaavalle taholle, ettei rantaa valvota. Uimarannasta vastaavan edellyttään ilmoittavan rannalla, ettei uimarantaa valvota viranomaisen toimesta. Tulkinnan mukaan pieniä uimarantoja, joilla käy muutama ihminen päivässä, ei valvota terveydensuojelulain nojalla, ellei uimapaikka ole uimiseen sopimaton toisin sanoen uimarinnan terveydelle vaarallinen. (Hiisvirta, Keinänen sähköpostiviesti 6.5.2002.)

Edellinen uimarantojen valvontaa koskeva ohje on vuodelta 2002, jonka jälkeen yleisten uimarantojen valvontaa ja laatua koskeva lainsäädäntö on muuttunut. Kyselyn vastausten perusteella vaikuttaa siltä, että osa valvontayksiköistä käyttää ohjetta työkalunaan. Jos viranhaltijat ovat vaihtuneet tai jääneet eläkkeelle, ohje ei ole välttämättä uusien työntekijöiden tiedossa. Ohjeen päivitys on varmaankin ajankohtaista.

Opinnäytetyössä käsiteltiin yleisten uimarannan valvontaa terveydensuojelulain (763/1994) ja STM:n uimaranta-asetusten (177/2008, 354/2008) perusteella. Valvontaohjetta tehtäessä tulisi huomioida myös kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011), sillä käytännössä sama paikallisviranomainen valvoo molempia lainsäädäntöjä. Ristiriitaisuudet eri lakien valvonnan ohjeistuksissa vaikeuttavat paikallistason valvontaa.

Terveydensuojelulain mukaisten sanktioiden käyttöön tarvittaisiin ohjeistusta. Miten toimitaan, jos ilmoitusta yleisestä uimarannasta ei pyynnöistä huolimatta tule? Mitä keinoja kunnan terveydensuojeluviranomainen voi käyttää saadakseen omistajan tai haltijan tekemään ilmoituksen?

Pienen yleisen uimarannan määritelmän lisäksi tarvitaan uimapaikan määritelmää. Uimapaikka voisi olla ranta, jossa arvioidaan käyvän esimerkiksi 5 – 10 uimaria päivässä. Rakenteiden olemassaolo hankaloittaa tulkintaa. Sallitaanko rakenteita uimapaikalle vai ei? Paikallisia terveydensuojeluviranomaisia saattaisi auttaa, jos uimapaikan määrittämistä varten voitaisiin suunnitella samantapainen arviointilomake kuin yleisille ja pienille yleisille uimarannoille.

Selkeintä olisi tehdä hyvin yksiselitteinen tulkinta uimapaikaksi. Esimerkiksi se olisi ranta, jossa arvioidaan käyvän korkeintaan viisi uimaria päivässä ja sillä ei ole rakenteita tai vaihtoehtoisesti luetellaan siellä sallitut rakenteet. Ovatko vedessä sijaitsevat rakenteet suurempi riski uimareille kuin rannalle sijoitetut? Uimapaikkaa valvottaisiin vain silloin, kun epäiltäisiin terveydellistä haittaa.

Pienten yleisten uimarantojen määrät ovat vähentyneet varsinkin alueilla, joilla on paljon järviä. Kysely osoitti, että osalla valvontayksiköistä ei ollut tietoja lakkautettujen uimarantojen käytöstä. Lakkautetuilla uimarannoilla saattaa siis käydä uimareita. Jos uimarannalla on rakenteita, uimari saattaa olettaa rannan olevan valvottu yleinen uimaranta. Valvontaohjeessa voisi olla kuvattuna menettely, miten toimitaan lakkautetun uimarannan suhteen, mitkä ovat uimarannan omistajalta vaadittavat toimenpiteet ja miten terveydensuojeluviranomainen niitä valvoo. Toimenpiteet riippuisivat siitä, tuleeko entisestä yleisestä uimarannasta uimapaikka vai lopetetaanko se kokonaan.

Terveydensuojelulain 13§:n mukaan hui-, kokoontumis- ja majoitushuoneistosta tehdään ilmoitus. Valtakunnallisessa terveydensuojelulain valvontaohjelmassa näiden kohteiden tarkastustiheydeksi on määritelty yksi tarkastus kolmen – viiden vuoden välein (Valvira 2011c). Tällaisia kohteita ovat muun muassa kuntien ja seurakuntien omistamat leirikeskukset. Jos tällaisella kohteella on yleisessä käytössä oleva uimaranta, voisiko uimarannan valvonnan suorittaa muun tarkastuksen yhteydessä, mikäli ei riskinarvioinnin perusteella ole syytä tarkastaa useammin? Muuten tällaisen kohteen uimarantaa ja uimavettä valvottaisiin epäiltäessä terveystaita.

Riskinarviointi voisi olla ratkaisu niiden uimarantojen valvontaan, joiden käyttö on vähäistä ja joita halutaan kuitenkin ylläpitää. Mikäli uimarannan omistaja tai haltija toteuttaa toiminnassaan oma-valvontaa, toisin sanoen tarkastaa ja huoltaa uimarantaa säännöllisesti, voitaisiinko uimarannan tarkastustiheyttä vähentää? Uimaveden tutkimustiheyden vähentäminen vaatisi jo muutoksia STM:n asetukseen (354/3008). Nykyinen valvontaohjeisto ei anna paikallisviranomaiselle lupaa vähentää tarkastustiheyttä vähempään kuin kertaan vuodessa, mikä on valvonnan minimitaso.

Kyselyn vastausaineiston perusteella joidenkin uimarantojen omistajien ja haltijoiden oli vaikeata ymmärtää, mitä lainsäädäntö velvoittaa ylläpitäjältä. Paikallista valvontaviranomaista voisi auttaa lyhyehkö tiedote, joka olisi tehty uimarantojen ylläpitäjille. Tiedotteeseen koottaisiin yleisen uimarannan ylläpitäjän lainsäädännön edellyttämät velvoitteet. Tiedote voitaisiin tehdä keskitetysti ja se voisi olla esimerkiksi Valviran internet-sivuilla, josta se olisi vapaasti kopioitavissa paikallisviranomaisten käyttöön.

Ehdotukset on tehty keskustelun ja suunnittelutyön pohjaksi. Voi olla, että osaa niistä ei ole edes mahdollista toteuttaa nykyisen lainsäädännön vuoksi. Ehdotukset ovat paikallista valvontaa tekevän viranhaltijan ajatuksia siitä, millaisista ohjeista kunnan uimarantojen valvonnassa olisi apua.

LÄHTEET

Anttila, P. 1998. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Taito-, taide- ja muotoilualojen tutkimuksen työvälineet. Helsinki: Akatiimi OY.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto. 2011. Terveydensuojelu. Viitattu 22.9.11
<http://www.laanhallitus.fi/lh/palvelut.nsf/SPPBDF/D7828989314C0369C2256C55003052D4?OpenDocument&dept=1>

Euroopan komissio. 1996. Uimaveden laatu (uimakausi 1995). Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

Euroopan ympäristökeskus. 2011a. Mediahuone. Viitattu 2.11.2011.
<http://www.eea.europa.eu/fi/pressroom/newsreleases/eu-n-uimavesien-laatu-pysynyt-hyvaena>

Euroopan ympäristökeskus. 2011 b. Mediahuone. Viitattu 2.11.2011.
<http://www.eea.europa.eu/themes/water/status-and-monitoring/state-of-bathing-water-1/country-reports-2010-bathing-season/finland-bathing-water-results-2010>

Euroopan ympäristökeskus. 2011 c. Mediahuone. Viitattu 2.11.2011.
<http://www.eea.europa.eu/themes/water/status-and-monitoring/state-of-bathing-water-1/country-reports-2010-bathing-season/sweden-bathing-water-results-2010>

Forsius, A. 2011. Kunnallisten luottamushenkilöiden toimivallan kehitys terveydenhuollon hallinnossa. Viitattu 1.12.2011.
<http://www.saunalahti.fi/arnoldus/hirvela.html>

Hiisvirta, L., Keinänen J. 6.5.2002. Talous- ja uimaveden valvontaan liittyviä tulkintoja. Sähköposti. Viitattu 5.12.2011.

Keinänen, J. 2008. Ympäristö ja Terveys 2. Uimavesiasetus terveydensuojelun ja tuoteturvallisuuslainsäädännön kokonaisuudessa, 4-7.

Keskinen, J. 2011. Koskesta voimaa, Varhaista luonnonsuojelua
<http://www.uta.fi/laitokset/historia/koskivoimaa/kaupunki/1918-40/tohloppi.htm>

Koivula, U-M, Suihko, K. ja Tyrväinen, J. 1999. Mission: Possible. Opas oppinäytetyön tekijälle. Pirkanmaan ammattikorkeakoulun julkaisusarja C. Oppimateriaalit. Nro 1.

Koskela, S. 1996. Uimarantojen veden hygieeninen laatu Suomessa 1995 . STM:n selvityksiä 1996:1. Helsinki: Oy Edita Ab.

Lääkintöhallitus. 1986. Kirje terveyslautakunnille 10.6.1986. Myrkyllisten sinileväkukintojen seuranta.

Lääkintöhallitus. 1988. Ohjekirje nro 3/1988. Yleisten uimaloiden ja uimarantojen terveydellinen valvonta. 27.4.1988.

Mustakallio S. 8.2.2011 Ohjauspyyntö: yleiseen käyttöön tarkoitettujen uimarannan määrittelmä. Vastaanottaja Tarja Andersson. Sähköposti. Viitattu 22.9.2011.

Mustakallio S. 21.2.2011 Yleinen uimaranta. Vastaanottaja Tarja Andersson. Sähköposti. Viitattu 22.9.2011.

Mustakallio S. 7.3.2011 Yleinen uimaranta. Vastaanottaja Tarja Andersson. Sähköposti. Viitattu 22.9.2011.

Neuvoston direktiivi (76/160/ETY) uimaveden laadusta. 8.12.1975.

Neuvoston direktiivi (2006/7/EY) uimaveden laadun hallinnasta ja direktiivin 76/160/ETY kumoamisesta. 15.2.2006.

Opetusministeriö. 2006. Liikuntapaikkajulkaisu 90. Uimarantaopas. Helsinki. Rakennustieto.

Rapala J. 2.2.2011 Neuvoja kaivaten. Vastaanottaja Tarja Andersson. Sähköposti. Viitattu 22.9.2011.

STM, Terveydenhoitolaki (469/1965)

STM, Terveydenhoitoasetus (55/1967)

STM, Terveydensuojelulaki (763/1994). 19.8.1994.

STMa, Sosiaali- ja terveysministeriön asetus yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (177/2008). 28.3.2008.

STMa, Sosiaali- ja terveysministeriön asetus pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (354/2008). 19.8.2008.

STMp, Sosiaali- ja terveysministeriön päätös yleisten uimarantojen veden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista (292/1996). 19.8.1994.

STM, Tiedote 435/2005 Uimavesidirektiivistä yhteisymmärrys 14.10.2005. Viitattu 3.11.2011.

<http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/view/1211255>

STTV, 2008. Soveltamisopas Sosiaali- ja terveysministeriön asetus 177/2008 yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta. Oppaita 5:2008. Helsinki: STTV

Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto 2007, Uimahalli on sosiaalinen investointi. Viitattu 7.12.2011.
<http://www.suh.fi/?x43=103485>

Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto 2011. Uimahallien asiakastyytyväisyys 2010: Vesiliikunnan harrastaminen uimahallissa ja näkemykset omasta uimahallista. Viitattu 7.12.2011.

http://www.suh.fi/@Bin/481551/Uimahallien+asiakastyytyv%C3%A4isyys_2010_tulostusversio.pdf

TEM, Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011). 1.8.2011.

Tukes. 2011. Muistio 27.7.2011. Uudistetun kuluttajaturvallisuuslainsäädännön toimeenpano. Viitattu 31.10.2011.

<http://www.tukes.fi/Tiedostot/Kuluttajaturvallisuus/ekstranet/Uudistetun%20kuluttajaturvallisuuslain%20toimeenpano%2027072011.pdf>

Turku. 2011. Kirjastot ja arkistot 2011. Viitattu 1.12.2011.

<http://www.turku.fi/public/default.aspx contentid=4221&nodeid=6647>

Valvira. 2011a. Terveysturvallisuus. Viitattu 4.12.2011

http://www.valvira.fi/ohjaus_ja_valvonta/terveydensuojelu

Valvira. 2011b. Terveysturvallisuus. Uimavesi. Viitattu 3.11.2011

http://www.valvira.fi/ohjaus_ja_valvonta/terveydensuojelu/uimavesi

Valvira. 2011c. Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2011-2014. Viitattu 4.12.2011

http://www.valvira.fi/ohjaus_ja_valvonta/valvontaohjelmat/ymparistoterveydenhuolto

Valvira. 2011d. Ympäristöterveydenhuollon laatujärjestelmä: Terveysturvallisuuden valvontaohjeisto. viitattu 12.1.2012

http://www.valvira.fi/ohjaus_ja_valvonta/ymparistoterveydenhuolto/ymparistoterveydenhuollon_laatuja_rjestelma__terveydensuojelun_valvontaohjeisto

Vantaa. 2011. Viitattu 1.12.11

http://www.vantaa.fi/fi/hallinto_ja_talous/kirjaamo_ja_tietopalvelut/virkaarkistot_l-o/terveydenhoitolautakunta

Vesihallitus. 1974. no 63 Valtakunnallinen uimarantaselvitys 1972. Helsinki 1974. Viitattu 7.12.2011

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/16515/Vesihallitus_Tiedotus_63.pdf?sequence=1

Zacheus, O. 2002. Suurten yleisten uimarantojen valvonta ja veden laatu vuosina 1997 - 2002. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen selvityksiä 2003:9.

Zacheus, O. 2007. Suurten yleisten uimarantojen valvonta ja veden laatu vuosina 2003 - 2006. Viitattu 5.12.2011.

http://www.valvira.fi/files/ohjeet/Uimaranta_raportti07042009.pdf

Zacheus O. 2008 Ympäristö ja Terveys 2. Uuden uimavesiasetuksen yleisesittely, 8-11.

**YLEISTEN UIMARANTOJEN JA PIENTEN YLEISTEN UIMARANTOJEN
VALVONTAKÄYTÄNTÖJÄ KOSKEVA KYSELY**

1) Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikön nimi:

2) Yhteyshenkilö:

3) Yhteyshenkilön yhteystiedot (puhelin ja sähköposti):

4) Aluehallintoviranomainen:

5) Yleisten uimarantojen (EU) määrä ympäristöterveydenhuollon nykyisen valvontayksikön alueella tänä keväänä (2011) ja vuonna 2005 (jos tietoa ei ole helposti saatavilla, niin arvio).

Vuonna 2011 (kpl)

Vuonna 2005 (kpl)

Kuinka monella nykyisellä (2011) yleisellä uimarannalla (EU) on rakenteita (esim. ilmoitustaulu, wc)? (kpl)

Onko valvontayksikön alueella sellaisia yleisiä uimarantoja (EU), joiden päivittäinen uimarimäärä on alle sata, jos on, niin montako (kpl)?

6) Pienten yleisten uimarantojen määrä ympäristöterveydenhuollon nykyisen valvontayksikön alueella tänä keväänä (2011) ja vuonna 2005 (jos tietoa ei ole helposti saatavilla, niin arvio).

Vuonna 2011 (kpl)

Vuonna 2005 (kpl)

Kuinka monella nykyisellä (2011) pienellä yleisellä uimarannalla on rakenteita (esim. ilmoitustaulu, wc)(kpl)

7) Kuinka monta yleisessä käytössä olevaa uimarantaa, joita ei viranomaisen valvo, on valvontayksikön alueella?

Valvomattomien rantojen määrä (arvio kpl)

Kuinka monella näistä rannoista on rakenteita (arvio kpl)?

8) Kuinka monella yleisellä uimarannalla on suoritettu uimarilaskenta?

Yleiset uimarannat (EU)(kpl)

Pienet yleiset uimarannat (kpl)

Miten laskenta on toteutettu?

9) Valvontayksikön alueella on tehty uimavesiprofiilit:

yleisistä uimarannoista (EU) (kpl)

pienistä yleisistä uimarannoista (kpl)

10) Mitkä toiminnanharjoittajat ovat tehneet yleisen uimarannan (EU) ilmoituksia valvontayksikön alueella?

Kunnat, ilmoituksia (kpl)

Kylä/asukasyhdistykset, ilmoituksia (kpl)

Muut toiminnanharjoittajat (esim. leirintäalue, leirikeskus, oppilaitos), ilmoituksia(kpl)

11) Mitkä toiminnanharjoittajat ovat tehneet pienen yleisen uimarannan ilmoituksia valvontayksikön alueella?

Kunnat, ilmoituksia (kpl)

Kylä/asukasyhdistykset, ilmoituksia (kpl)

Muut toiminnanharjoittajat (esim. leirintäalue, leirikeskus, oppilaitos)?

12) Onko säännöllisen valvonnan piirissä sellaisia yleisiä uimarantoja (EU), joita ei ole hyväksytty tai niistä ei ole tehty ilmoitusta?

Ei

Kyllä, jos kyllä, niin montako rantaa(kpl)

Arvio (kpl) hyväksymättömistä/ilmoittamattomista rannoista (jos tietoja ei ole helposti saatavilla)

13) Ottaako valvontayksikkö omalla kustannuksellaan näiltä kohdan 12 mukaisilta uimarannoilta uimavesinäytteitä?

Ei

Kyllä, jos kyllä, niin montako kertaa uimakaudessa

14) Onko säännöllisen valvonnan piirissä sellaisia pieniä yleisiä uimarantoja, joita ei ole hyväksytty tai niistä ei ole tehty ilmoitusta?

Ei

Kyllä, jos kyllä, niin montako rantaa(kpl)

Arvio (kpl) hyväksymättömistä/ilmoittamattomista rannoista (jos tietoja ei ole helposti saatavilla)

15) Ottaako valvontayksikkö omalla kustannuksellaan näiltä kohdan 14 mukaisilta uimarannoilta uimavesinäytteitä?

Ei

Kyllä, jos kyllä, niin montako kertaa uimakaudessa

16) Ovatko toiminnanharjoittajat kieltäytyneet tekemästä ilmoitusta yleisestä uimarannasta (EU)?

Ei

Kyllä, monestako rannasta (kpl)

17) Ovatko toiminnanharjoittajat kieltäytyneet tekemästä ilmoitusta pienestä yleisestä uimarannasta?

Ei

Kyllä, monestako rannasta (kpl)

18) Ilmoitusta yleisestä uimarannasta (kohtien 16 ja 17 mukaisista) ei ole tehty siitä syystä, että:

uimaranta-alue on kunnan omistama, mutta ylläpitäjä on joku muu
uimaranta on yksityisen maalla, mutta kunnan asukkailla on lupa käydä siellä uimassa
joku muu syy, mikä

19) Onko kunnan terveydensuojeluviranomainen joutunut käyttämään sanktioita saadakseen toiminnanharjoittajan tekemään ilmoituksen yleisestä uimarannasta (kohtien 16 ja 17 mukaisista)?

Ei Kyllä, jos kyllä, millaisia keinoja on käytetty?

20) Ovatko toiminnanharjoittajat lakkauttaneet yleisiä uimarantoja valvontayksikön alueella, jos ovat millaisia rantoja ja minkä vuoksi?

21) Jos uimaranta on lakkautettu uimaveden huonon laadun vuoksi, onko ennen uimarannan lakkauttamista tehty uimaveden laatua parantavia toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi? Millaisia keinoja on käytetty?

22) Jos uimaranta on lakkautettu, onko toiminnanharjoittaja kieltänyt/estänyt rannalla uimisen?

Ei
Kyllä, jos kyllä, miten uiminen on kielletty (kieltotaulu, poistamalla rakenteet tms)?

23) Onko rannalla uitu uimakiellosta huolimatta?

Ei
Kyllä, jos kyllä, miten terveydensuojeluviranomainen on toiminut?

24) Tutkitaanko yleisen uimarannan (EU) ja/tai pienen yleisen uimarannan uimavesinäytteestä muuta kuin asetuksessa vaaditut tutkimukset? Jos tutkitaan, millaisia lisätutkimuksia uimavedestä tehdään?

25) Millaisia vaikeuksia uimarantojen valvonnassa on ollut?

26) Onko valvontayksiköllä omia valvontaohjeita, toimivia käytäntöjä, millaisia?

ENKÄT OM TILLSYNSFÖRFARANDET AV ALLMÄNNA BADSTRÄNDER OCH SMÅ ALLMÄNNA BADSTRÄNDER

1) Namnet på tillsynsenheten för miljö och hälsoskyddet:

2) Kontaktperson:

3) Kontaktpersonens kontaktuppgifter (telefon och e post):

4) Regionförvaltningsmyndighet:

5) De allmänna badsträndernas (EU) antal på verksamhetsområdet för den nuvarande tillsynsenheten för miljö och hälsoskydd den här våren (2011) och år 2005 (uppskattning).

År 2011 (antal)

År 2005 (antal)

På hur många av de nuvarande (2011) allmänna badstränderna (EU) finns det byggnadskonstruktioner (t.ex. anslagstavla, wc) (antal)?

Finns det på tillsynsenhetens område sådana allmänna badstränder (EU) på vilka det dagliga antalet badare är under hundra, och i så fall hur många (antal)?

6) De små allmänna badsträndernas antal på verksamhetsområdet för den nuvarande tillsynsenheten för miljö och hälsoskydd den här våren (2011) och år 2005 (uppskattning).

År 2011 (antal)

År 2005 (antal)

På hur många av de nuvarande (2011) små badstränderna finns det byggnadskonstruktioner (t.ex. anslagstavla, wc) (antal)

7) Hur många badstränder i allmänt bruk, som inte övervakas av myndighet, finns det på tillsynsenhetens område:

Antalet stränder utan tillsyn (uppskattning antal)

På hur många av dessa stränder finns det byggnadskonstruktioner (uppskattning antal)?

8) På hur många allmänna badstränder har man genomfört räkning av antalet badare?

Allmänna badstränder (EU)(antal)

Små allmänna badstränder(antal)

Hur har räkningen utförts?

9) På tillsynsenhetens område har gjorts badvattenprofiler:

Allmänna badstränder (EU) (antal)

Små allmänna badstränder (antal)

10) Vilka verksamhetsutövare har anmält om allmän badstrand (EU) på tillsynsenhetens område?

Kommuner, anmälningar (antal)

Byar/invånarföreningar, anmälningar (antal)

Andra verksamhetsutövare (t.ex. campingplatser, lägergårdar, läroanstalter)?

11) Vilka verksamhetsutövare har anmält om liten allmän badstrand på tillsynsenhetens område?

Kommuner, anmälningar (antal)

Byar/invånarföreningar, anmälningar (antal)

Andra verksamhetsutövare (t.ex. campingplatser, lägergårdar, läroanstalter)?

12) Hör sådana allmänna badstränder (EU) till den regelbundna övervakningen, som inte har godkänts eller som inte har blivit anmälda?

Nej

Ja, i så fall hur många stränder (antal)

Uppskattning (antal) ickegodkända/ oanmälda badstränder (om det är svårt att få fram uppgifter)

13) Tar tillsynsenheten på egen bekostnad badvattenprov från dessa badstränder som nämns i punkt 12?

Nej

Ja, och i så fall hur många gånger under badsäsongen.

14) Hör sådana små allmänna badstränder till den regelbundna övervakningen, som inte har godkänts eller som inte har blivit anmälda?

Nej

Ja, och i så fall hur många badstränder (antal)

Uppskattning (antal) av antalet stränder som inte är godkända/inte anmäls (om det är svårt att få fram uppgifter)

15) Tar tillsynsenheten på egen bekostnad badvattenprov från dessa badstränder som nämns i punkt 14?

Nej

Ja, och i så fall hur många gånger under badsäsongen

16) Har verksamhetsutövare vägrat att göra anmälan om allmän badstrand (EU)?

Nej

Ja, hur många stränder (antal)

17) Har verksamhetsutövare vägrat att göra anmälan om liten allmän badstrand?

Nej

Ja, hur många stränder (antal)

18) Anmälan om allmän badstrand (enligt punkt 16 och 17) har inte gjorts av den anledningen att:

Området för badstranden ägs av kommunen, men upprätthållaren är någon annan
Simstranden är belägen på privat mark, men kommuninvånarna har lov att gå och bada där

Någon annan orsak, vilken

19) Har kommunens hälsoskyddsmyndighet varit tvungen att belägga sanktioner för att få verksamhetsutövaren att anmäla om allmän badstrand (enligt punkt 16 och 17)?

Nej Ja, och hurudana metoder har i så fall använts?

20) Har det hänt att verksamhetsutövare stängt allmänna badstränder på tillsynsenhetens område, och i så fall hurudana stränder och varför?

21) Om badstranden stängts på grund av badvattnets dåliga kvalitet, har man i så fall innan man stängt badstranden vidtagit åtgärder för att förbättra kvaliteten på badvattnet? Hurudana metoder har använts?

22) Om badstranden stängts, har verksamhetsutövaren förbjudit/hindrat att bada vid stranden?

Nej

Ja, hur har man förbjudit bad vid stranden (förbudsskylt, genom att ta bort byggnadskonstruktioner eller dyl.)?

23) Har man badat på stranden trots badförbudet?

Nej

Ja, hur har hälsoskyddsmyndigheten förfarit?

24) Undersöker man ur badvattenproven från allmän badstrand (EU) och/eller liten allmän badstrand annat än de undersökningar som krävs i förordningen? Hurudana tilläggsundersökningar från badvattnet görs i så fall?

25) Hurudana problem har det funnits med övervakningen av badstränderna?

26) Har tillsynsenheterna egna övervakningsanvisningar, fungerande förfaringssätt, hurudana?